Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҳақиқати

1990 йил 19 июнь
СЕШАНБА
№ 138 (4.931).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлиси тўғрисида АХБОРОТ

18 июнь куни Тошкентда ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг иккинчи сессияси иш бошлади.

Сессияни Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси М. И. Иброҳимов очди.

Йиғилганлар икки сессия оралиғида вафот этган Ўзбекистон ССР халқ депутати М. Қиличевнинг хотирасини бир дақиқа сукут сақлаб ёдга олдилар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Кенгашининг Раиси Ш. Р. Мирсаидов Ўш вилоятидаги воқеалар муносабати билан тузилган жумҳурият штабининг иши тўғрисида ахборот берди. Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ҳалок бўлганлар хотирасини бир дақиқа сукут сақлаб ёдга олдилар.

Мандат комиссиясининг раиси депутат Ш. М. Мирзиёев Мандат комиссияси маърузасини қилди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Мандат комиссиясининг маърузаси юзасидан Ўзбекистон ССР Конституциясининг 104-моддасига мувофиқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг биринчи сессиясидан кейинги даврда сайланган Ўзбекистон ССРнинг 39 нафар халқ депутати ваколатини эътироф этди.

Сессия ишининг кун тартиби тасдиқланади. Депутатлар Мулкчилик тўғрисидаги, Ер тўғрисидаги, Конституцион назорат тўғрисидаги қонунларнинг лойиҳаларини муҳокама қилишлари, конституцион назорат комитетини тузишлари, бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтиш юзасидан тадбирлар тўғрисидаги ҳукумат ахборотини, шунингдек СССР Олий Советининг «Хотин-қизларнинг аҳволини яхшилаш, оналик ва болаликни муҳофаза этиш, оилани мустаҳкамлаш борасидаги кечиктириб бўлмайдиган тадбирлар ҳақида» қабул қилган қарори хусусида доимий комиссиянинг маърузасини тинглашлари керак. Бошқа бир қанча муҳим масалаларни ҳам кўриб чиқиш лозим бўлади.

Олий Совет биринчи масалалар қаторида Ўзбекистон ССРда Мулкчилик тўғрисидаги қонун лойиҳасини муҳокама қилди.

Иқтисодий ислоҳот ва маҳаллий ўзини ўзи бошқариш доимий комиссиясининг раиси депутат А. А. Йўлдошев маъруза қилди.

Муҳокамада Ўзбекистон ССР халқ депутатлари А. Одилов, М. А. Ибодуллаев, А. Т. Мавлонқулов, Б. Раҳмонов, Қ. Саидов, Муҳаммад Солиҳ (Салой Мадаминов), Т. Ҳошимов, А. Р. Абдуллаев, Н. Саъдуллаев, К. Турсунов, А. Асқаров, Т. Баркашев, В. Содиқов, Э. Хўжаев қатнашдилар.

Депутатлар қонун лойиҳасини асос учун қабул қилдилар, доимий комиссияга айтилган мулоҳазаларни ҳисобга олиб, уни қайта ишлаб чиқишни ҳамда Олий Совет тасдиғига тақдим этишни топширдилар.

Деҳқончилик масалалари ва сув хўжалиги доимий комиссиясининг раиси депутат А. Х. Тошкенбоев Ўзбекистон ССРнинг Ер тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақида маъруза қилди.

Мунозараларда Ўзбекистон ССР халқ депутатлари Ш. Муродов, Х. Э. Бердиев, Р. Тожиев, Э. Т. Шайхов, Ғ. Н. Ҳожиев, З. З. Нуриддинов, Б. Ж. Ҳакимов, С. Усмонов, А. Ниёзов, А. Исаев, Т. Ф. Қодирова ва бошқалар сўзга чиқишди.

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари бу қонун лойиҳасини ҳам асос учун қабул қилдилар, у узил-кесил ишлаб чиқиш учун доимий комиссияга қайтарилди, сўнг Олий Совет тасдиғига тақдим этиладиган бўлди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг сессияси ўз ишини давом эттирмоқда.

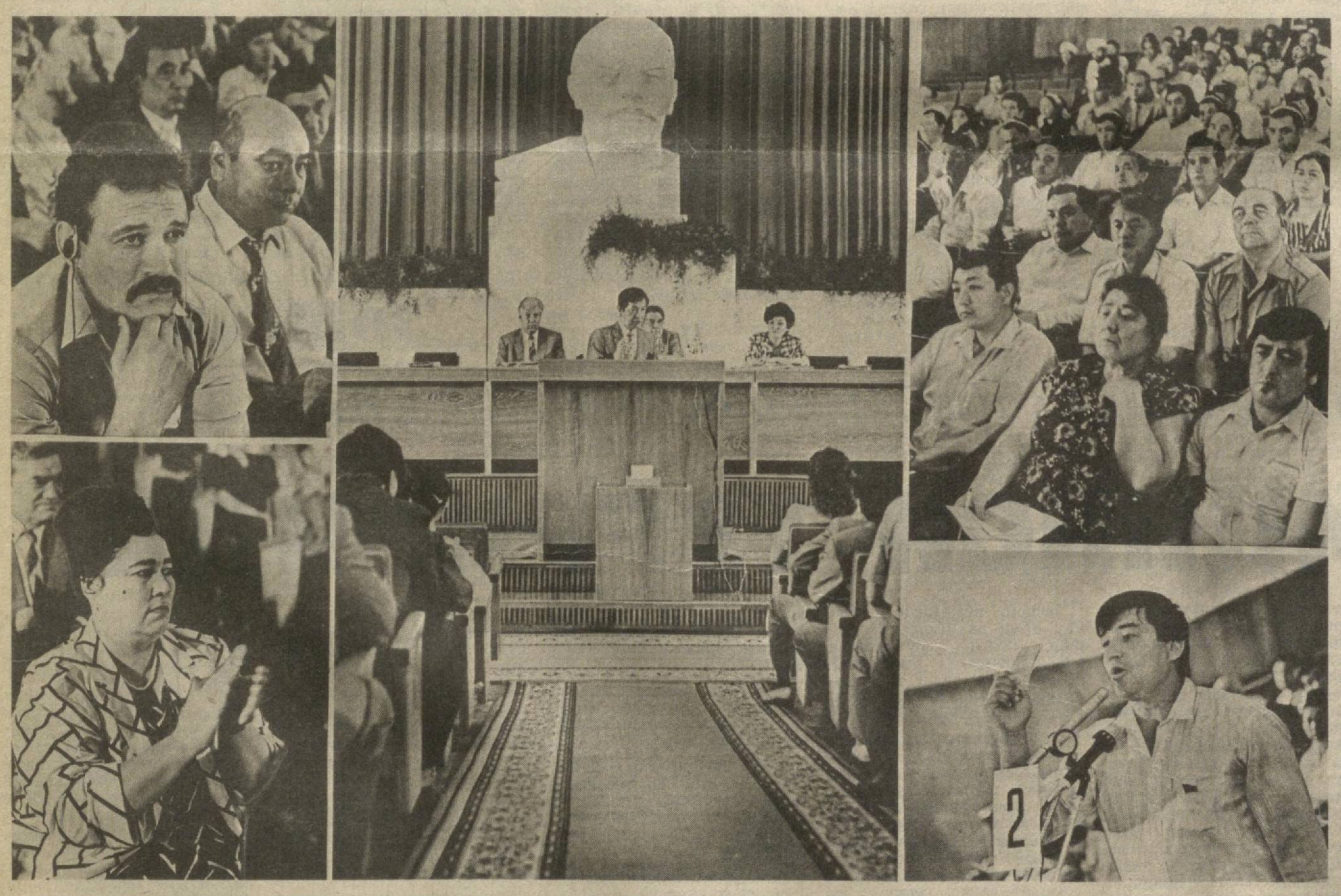

Ўзбекистон ССР Олий Совети иккинчи сессиясининг мажлислар залида.

Суратларни махсус мухбири миз Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган.

Ўзбекистон ССР Олий Совети доимий комиссиясида

УЙ-ЖОЙ ПРОГРАММАСИ ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

Наманган областида етмиш мингдан ортиқ оила шу беш йилликнинг тўрт йили давомида ўз уй-жой шароитини яхшилаб олди. Пул билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобидан 2,5 миллион квадрат метрдан кўпроқ саҳнли уй-жойлар фойдаланишга топширилди. Бу эса пландагидан юз минг квадрат метр кўпдир.

Қурилиш, меъморлик, уй-жой-коммунал хўжалиги ва ободончилик доимий комиссияси 16 июндаги мажлисида шу қувончли фактни мамнуният билан таъкидлади. Депутатлар вилоят маҳаллий Советларининг уй-жой қурилиши комплекс программасини амалга оширишга, ошкоралик ва ижтимоий адолатга риоя этишга доир ишларини ҳар томонлама муҳокама қилдилар.

Бу соҳада ибратли жиҳатлар кўп. Масалан, якка тартибда уй-жой қуриш суръатлари тез ўсмоқда: тўрт йил ичида аҳоли маблағи ҳисобидан бутун ўн биринчи беш йилликдагига нисбатан икки баравар кўп уй-жой қурилди. Якка тартибда уй-жой қуриш учун ажратилган территорияларни инженерлик жиҳатидан тайёрлашга корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларнинг куч ҳамда маблағлари жалб этилганлиги ҳам фойда берди, бинокорлик материалларининг анчагина қисми бевосита шартномалар асосида келтирилмоқда.

Яна бир муҳим тадбир: уй-жой майдонини ҳисобга олиш ва тақсимлашни тартибга солишда аниқ-равшан қадамлар қўйилди. Чунончи, ҳозир Наманганда 1989 йилнинг биринчи ярмида ҳисобга олинган ҳалок бўлган жангчиларнинг оилалари, Қаҳрамон оналар, ёш мутахассислар, Улуғ Ватан уруши ногиронлари ва қатнашчилари ҳамда уларга тенглаштирилган бошқа шахслар уй-жой билан тўла таъминланди. Шунга қарамай уй-жой муаммоси ҳамон вилоятда ўткир бўлиб турибди. Навбатда турувчилар сони камайди, лекин ҳамон 11,6 минг оила уй-жой олиш учун навбатда турибди. Аҳолининг шахсий уй қуриш учун участкаларга эҳтиёжи тўла қондирилмаяпти. «Ўртача» олиб қараганда кўнгилдагидек туюлган рақамлар ҳам чуқурроқ назар соладиган бўлсангиз, ташвиш уйғотади. Чунончи, вилоятда уй-жой билан ўртача таъминланиш ҳар бир киши ҳисобига ўн квадрат метрдан ошади, Косонсой, Ҳаққулободда, Наманганнинг Совет районида эса 5—6 квадрат метрни ташкил этади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, жумҳурият Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг 1989 йил 15 августдаги якка тартибда уй-жой қуришни ривожлантириш тўғрисидаги қарорига мувофиқ яна 52,2 минг оила ер участкаси олди, 600 га яқин янги уй-жой даҳалари, посёлкалари, кўчалар пайдо бўлди. Ана шу территорияларни обод қилиш эса бир қанча ҳолларда моддий-техникавий ресурслар етишмаслиги, баъзан эса сусткашлик, уюшмаганлик натижасида чўзилиб кетмоқда.

Асосий бинокорлик материалларининг бозор фондлари ўтган йилги даражада қолди. Ҳозирги вақтда бинокорлик материалларига эҳтиёжнинг 30—40 фоизи қондирилмоқда. Бунинг сабабларини фақат четдан қидириш керак эмас... Масалан, 130 миллион дона ғишт етишмайди, заводлар қувватининг эса атиги тўртдан уч қисмидан фойдаланилмоқда. Айниқса Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати ва Уй-жой-коммунал хўжалиги министрликлари корхоналарида иш яхши эмас.

Халқ депутатлари вилоят Совети ижроия комитети уй-жой-қурилиш кооперативларини, ёшлар комилексларини ривожлантиришга етарли эътибор бермаяпти. Маҳаллий Советлар йўли билан уй-жой қуриш планлари бардбод бўлмоқда. Айниқса Наманганда, Косонсой, Чуст, Янгиқўрғон районларида Уй-жой программасини бажаришдаги аҳвол яхши эмас.

Наманганнинг эски қисмидаги уй-жойлар хароб бўлиб қолмоқда, бу ерда юз мингга яқин одам иссиқлик ва газ таъминотидан, канализациядан фойдаланиш имкониятидан маҳрум. Йил бошидан буён капитал ремонт қилиш мўлжалланган 47 та уйдан атиги учтаси қўлдан чиқарилди.

Уй-жой шароитини яхшилашга муҳтож бўлган фуқароларни ҳисобга олиш, квартираларни тақсимлашнинг белгиланган тартибини бузиш ҳоллари таги-томири билан тугатилмаган. Бир қанча ҳолларда хизмат вазифасини суиистеъмол қилишга йўл қўйилган.

Доимий комиссия қабул қилган қарорда аҳволни яхшилашнинг аниқ йўллари белгилаб берилган. Улар жумҳурият ва вилоятнинг маҳаллий Советларига, лойиҳа ва қурилиш ташкилотларига, бинокорлик материаллари, таъминот корхоналарига, савдо ташкилотларига дахлдидир.

Назорат тарзида 1990 йил ноябрида бу масалага яна қайтишга қарор қилинди.

(ЎзТАГ мухбири).

ИҚТИСОДИЁТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ОШХОНАЛАР УЧУН

Жумҳурият Маҳаллий саноат вазирлиги «Комфорт» ишлаб чиқариш бирлашмаси савдо тармоқларига ошхоналар учун махсус тайёрланган «Баҳор» мебелларидан 1860 тасини юборди.

«Баҳор» мебеллар туркумини кичик ошхонага жойлаштириш мумкин. Унинг таркибига стол, ўриндиқлар, идиш ювгич, кундалик юмушда ишлатиладиган катта ва кичик жавон-столлар киради. Унинг нархи нисбатан арзон — 316 сўм туради, шу сабабли мазкур мебель туркуми харидоргир бўлиб қолди. Бу «Комфорт» бирлашмаси ишлаб чиқараётган ошхона ашёларининг бешинчи хилидир. Йил охирига қадар корхонада 42 миллион сўмлик халқ истеъмоли моллари тайёрланади. Бу ерда 20 дан ортиқ номда турли моллар чиқарилмоқда.

КЎНГЛИГА ЁҚҚАНИ

Жумҳурият Маҳаллий саноат вазирлигининг халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган Андижон вилоят бирлашмаси шаҳар янги саноат комбинати Андижондаги собиқ автобаза ҳудудида жойлашди. Бу ерда бинолар хўжалик усули билан тубдан таъмирлангач, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарила бошланди. Яқиндагина ўрта мактабларни тугатган эллик нафар қиз меҳнат қилаётган трикотаж цехи биринчиларидан бўлиб маҳсулот ишлаб чиқара бошлади. Цехда жун пайпоқлар, бош кийимлар, болаларнинг тўқилган кийимлари тайёрланмоқда. Бу ерда яна 130 та тўқув ва тиқув машиналари ўрнатилиб бўлинмоқда.

Саноат комбинатининг қўшни цехида қўлда тўқилган хонатлас чиқарадиган тўқув дастгоҳлари ўрнатилмоқда. Мазкур ишлаб чиқаришга камида юз нафар ходима керак бўлади.

Пилла тортиш цехи қурилиши ниҳоясига етказилмоқда. Цех маҳаллий хом ашёдан — вилоят пилла қуритиш корхоналари чиқиндиларидан фойдаланади.

Корхонанинг янги эгалари ишлаб чиқариш биноларини қуриш билан бирга эски клуб биносини ремонтдан чиқардилар ва уни қайта жиҳозладилар. Клубга кийим ечиш хоналари, буфет, дам олиш хонаси жойлашган. Ошхона қурилиши ҳам ниҳоясига етказилмоқда.

Бу йил комбинат жамоаси бир миллион сўмлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни режалаштирган.

(ЎзТАГ).

МАЖЛИС БЎЛИБ ЎТДИ

КПСС Марказий Комитетида КПСС Марказий Назорат-тафтиш комиссияси тўғрисидаги Низомни пухталаштириш билан шуғулланаётган партия XXVIII съездига тайёргарлик гуруҳининг мажлиси бўлиб ўтди. Унда съезднинг бир қанча делегатлари иштирок этишди. Тўпланганлар комиссия тўғрисидаги Низом лойиҳаси юзасидан конкрет таклиф ва мулоҳазалар билдиришди.

Мажлисни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига номзод, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия назорати комитетининг раиси Б. К. Пуго бошқарди.

ЛИТВА ҲУКУМАТИНИНГ ҚАРОРИ

ВИЛЬНЮС, 16 июнь. (ТАСС мухбири). Бугун жумҳурият Министрлар Кенгаши мажлисида Литва муаммолари деб аталадиган барча масалаларнинг ҳал этилишини бошлаб бериши мумкин бўлган муҳим қарор қабул қилинди.

Жумҳурият ҳукуматининг ахборот хизмати эълон қилган ахборотда маълум қилинишича, «Ҳукумат Литва Олий Советига СССР билан музокаралар олиб бориладиган давр учун шу йил 11 мартда қабул қилинган «Мустақил Литва давлатини тиклаш тўғрисида»ги ҳужжатнинг амал қилишини вақтинча тўхтатиб туриш имкониятларини муҳокама қилишни таклиф этган».

КЎП БОЛАЛИ ОНАЛАРГА МУКОФОТЛАР

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президентининг 1990 йил 23 майдаги Фармонига биноан Ўзбекистон ССРда истиқомат қилувчи ўн ва ундан ортиқ бола туғиб тарбиялаган кўп болали 147 онага «Қаҳрамон она» фахрий унвони берилди. Уларга «Қаҳрамон она» ордени топширилади.

(ЎзТАГ).

ҒЎЗА КУН САНАЙДИ

Нарпай районидаги «Москва» колхози деҳқонлари бу йил 1200 гектар майдонда «Самарқанд-3» навли пахта етиштирмоқдалар. Шуниси диққатга сазоворки, хўжалик миришкорлари экиш-тикиш мавсумини районда биринчи бўлиб ниҳоясига етказдилар. Уруғ энг қулай муддатларда тупроқнинг табиий намига ундириб олинди. Экиш-тикиш мавсумидаги уюшқоқлик, ҳар дақиқадан унумли фойдаланилгани ўз самарасини бермоқда. Пайкалларда ғўза ниҳоллари дуркун ривожланмоқда.

Биз хўжаликнинг Муҳаммад Отақулов бошлиқ пешқадам бригадаси далаларидамиз. Эгатларда маржондай тизилган соғлом ғўза ниҳолларида тадбиркор деҳқоннинг қалб қўри, пешона тери самараси кўзга яққол ташланиб турибди.

— Механизаторлардан ёл чиганмиз, — сифатли ишлов туфайли майин тупроғи кўпчиб ётган эгатларга мамнун боқади бригадир. —Шерали Михлиев ишнинг кўзини билган механизатор. Кўп йилларидан буён жамоамизда меҳнат қилади. Ўзи чигит экади, ғўзага ишлов беради, кузда эса тракторига агрегат тақиб, пахта теради. Яхши ишлагани учун мукофот олиб турибди. Киши ўзини ерининг чинакам хўжайини ҳис этса меҳнат баракали бўлади.

Бригадада ғўза қатор ораларига ишлов бериш кетмон чопиғи билан қўшиб олиб борилмоқда. Бунда, биринчидан, эгатдаги бегона ўтларга қирон келса, бошқа жиҳатдан ниҳолларнинг бўғзи юмшаб, ривожи тезлашади. Дала юмушларида Гулшод Михлиева, Феруза Аллаёрова, Анор Рустамова, Зулхумор Холиқова каби колхозчилар жонбозлик кўрсатишмоқда.

— Пахтакорларимиз 46 гектар майдонда эртаги мўл ҳосил етиштириш учун курашаяптилар, — дейди М. Отақулов.—Гектаридан 29,4 центнердан хом ашё етиштириш белгиланган. Шунингдек бригадамиздаги 37 гектар беда, 8 гектар сабзавот пайкалларида ҳам мўл ҳосил етилаяпти. Кейинги пайтда далада ишловчиларнинг маданий-маиший шароитига эътибор кучайтирилди.

Серсоя дарахтлар орасида жойлашган бригада дала шийпони ёз жазирамаси бошланиши билан янада гавжумлашди. Колхозчилар бу ерда тушки иссиқ овқатдан сўнг мириқиб чой ичишмоқда, куй-қўшиқ тинглаб, маданий ҳордиқ чиқаришмоқда. Ён-атрофда бир гектар майдонни эгаллаган турли сабзавот ҳамда бошқа нозneъматлар шийпон дастурхонига файз киритаяпти.

Хўжаликнинг жумҳуриятда хизмат кўрсатган пахтакор Норбобо Воҳидов, Зайнаб Ҳайдарова, Абдураҳмон Очилов, Саъдулла Ўринов, Аҳмад Норбоевлар бошлиқ бригадаларида ҳам ғўза парвариши илғор тажриба асосида уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Мавжуд 32 та чопиқ агрегати унумли ишлатилаяпти. Қатор ораларига ишлов билан бирга экинга маҳаллий ва маданий ўғит берилиб, бирйўла озиқлантирилмоқда. Йўлдош Алиқулов, Мардон Ҳусанов, Азамат Хўжамбердиев, Саъдулла Жўраев каби касбига меҳр қўйган механизаторлар ишда юксак сифат ва суръатга эришиб, кўпчиликнинг меҳрини қозонишмоқда.

— Ҳар гектар пахта майдонидан белгиланганидан беш центнер кўп — 35 центнердан ҳосил кутарамиз, — режалари билан ўртоқлашади колхоз правлениеси раиси Қудрат Ҳусанов. — Ишимиз аниқ ҳисоб-китобларга асосланган. Бултур экинни совуқ уриб кетиши оқибатида чигитни қайта экиш 15 майгача чўзилганди. Жорий йилда эса экиш-тикишни апрелнинг охиридаёқ поёнига етказдик. Биргина чигит экишнинг ўзида бултургига нисбатан 10—15 кун илгарилаб кетдик. Оддий деҳқон ҳам яхши биладики, эртаги ғўза ҳосилдор бўлади. Қолаверса, ишда бригада пудратини кенг жорий этганимиз туфайли пахтакорларда меҳнатнинг пировард натижасидан манфаатдорлик ортаяпти.

Бу фикрга тўла қўшилиш мумкин. Зеро, хўжалик далаларидаги инсон қалб қўридан ҳарорат олиб, кунда бир яшнаётган ғўзалар миришкорлар юксак марраларни кўзлаётганидан далолат бермоқда.

М. ЭРАЛИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ЛОЙИҲА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Қонуни

СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИНИ ЧАҚИРИБ ОЛИШ ТАРТИБИ ҲАҚИДА

Совет демократизмининг энг муҳим қоидаларидан бири— СССР халқ депутатини чақириб олиш ҳуқуқи депутатнинг ҳақиқатдан ҳам сайловчилар ёки уни сайлаган жамоат ташкилоти назорати остида бўлиши ва масъулиятига кафолат беради.

1-модда. СССР халқ депутатини чақириб олиш асослари

Сайловчиларнинг ёки жамоат ташкилотининг ишончини оқламаган, яъни депутатлик бурчларини бажармаган ёки СССР Конституцияси ҳамда СССР қонунларини бузган СССР халқ депутати сайловчиларнинг ёки уни сайлаган жамоат ташкилотининг қарори билан ушбу Қонунда белгилаб қўйилган тартибда чақириб олиниши мумкин.

2-модда. Территориал ёки миллий-территориал сайлов округидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф

Территориал ёки миллий-территориал сайлов округидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф тегишли жамоат ташкилотининг шаҳардаги район, шаҳар, район, округ, вилоят, ўлка, республика сайлов органи томонидан киритилиши мумкин.

Умумиттифоқ жамоат ташкилотидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф тегишли жамоат ташкилотининг сайлаб қўйилган юқори органига топширилади.

Жамоат ташкилотининг сайлаб қўйиладиган Бутуниттифоқ органи чақириб олиш тўғрисидаги таклиф асосли бўлган тақдирда чақириб олиш тўғрисидаги таклиф тушган кундан бошлаб узоғи билан 30 кун муддат ичида сайлов комиссиясини тузиш тўғрисида қарор қабул қилади.

Жамоат ташкилотидан СССР халқ депутати сайловини ўтказувчи сайлов комиссияси ўзи ташкил этилган кундан бошлаб 30 кун муддат ичида тегишли жамоат ташкилотининг съезди, конференциясида ёки унинг умумиттифоқ органи пленумида чақириб олиш масаласини ҳал қилиш ҳақида қарор қабул қилади.

4-модда. Чақириб олиш тўғрисидаги таклифни кўриб чиқиш чоғида СССР халқ депутати ёки унинг Президиуми чақириб олиш тўғрисидаги таклиф асосли бўлган тақдирда чақириб олиш тўғрисидаги таклиф тушгандан кундан бошлаб 30 кун муддат ичида округ сайлов комиссиясини тузиш тўғрисида қарор қабул қилади.

Округ сайлов комиссияси СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф муносабати билан ўзи ташкил этилган кундан бошлаб 30 кун муддат ичида СССР халқ депутатини чақириб олиш масаласини ҳал қилиш учун округ сайловчилари конференциясини чақириш ҳақида қарор қабул қилади.

3-модда. Жамоат ташкилотидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф

Умумиттифоқ жамоат ташкилотидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф тегишли жамоат ташкилотининг шаҳардаги район, шаҳар, район, округ, вилоят, ўлка, республика сайлов органи томонидан киритилиши мумкин.

Умумиттифоқ жамоат ташкилотидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф тегишли жамоат ташкилотининг сайлаб қўйилган органи ёки сайлов комиссияси чақириб олиш тўғрисидаги таклифни кўриб чиқишни суд бу иш юзасидан узил-кесил қарор қабул қилгунга қадар тўхтатиб туради.

СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масала ўртага қўйилиши учун сабаб бўладиган сохта ахборот берган фуқаролар амалдаги қонунларга мувофиқ жавобгар бўладилар.

5-модда. СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масалани қўйиш

Территориал ёки миллий-территориал сайлов округидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масалани округ сайловчилари конференцияси ҳал этишга ҳақлидир.

Жамоат ташкилотидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масалани қўйишни тегишли ташкилот съезди, конференцияси ёки шу ташкилотнинг умумиттифоқ органи пленуми ҳал қилишга ҳақлидир.

6-модда. СССР халқ депутатлари ҳуқуқларининг кафолатлари

Округ сайлов комиссияси, жамоат ташкилотидан сайлов ўтказувчи комиссия чақириб олиш тўғрисида таклиф тушганлиги ҳақида, шунингдек бу таклифни кўриб чиқиш тартиби тўғрисида СССР халқ депутатига ҳамда СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясига хабар қилади.

СССР халқ депутати округ сайлов комиссиясига, жамоат ташкилотидан СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи сайлов комиссиясига чақириб олиш тўғрисидаги таклиф учун асос бўлиб хизмат қилган вазият хусусида ёзма ариза тақдим этишга, шунингдек сайловчилар йиғилишларида (конференцияларида) сўзга чиқишга, матбуот, телевидение ва радио орқали чиқишга ҳақлидир.

СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисида таклиф киритиш учун асос бўлган ҳолат судлов билан боғлиқ бўлса, халқ депутатларининг тегишли Совети, жамоат ташкилотининг сайлаб қўйилган органи ёки сайлов комиссияси чақириб олиш тўғрисидаги таклифни кўриб чиқишни суд бу иш юзасидан узил-кесил қарор қабул қилгунга қадар тўхтатиб туради.

СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масала ўртага қўйилиши учун сабаб бўладиган сохта ахборот берган фуқаролар амалдаги қонунларга мувофиқ жавобгар бўладилар.

5-модда. СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масалани қўйиш

Территориал ёки миллий-территориал сайлов округидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масалани округ сайловчилари конференцияси ҳал этишга ҳақлидир.

Жамоат ташкилотидан сайланган СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масалани қўйишни тегишли ташкилот съезди, конференцияси ёки шу ташкилотнинг умумиттифоқ органи пленуми ҳал қилишга ҳақлидир.

Округ сайловчилар конференцияси округ сайлов комиссиясининг қарори билан ўтказилади ҳамда сайлов округига кирадиган аҳоли пунктларида яшовчи сайловчилар сонини ҳисобга олиб, округ сайлов комиссияси белгилаб қўядиган норма мувофиқ тузилади. Конференцияга сайлов округи вакилларини меҳнат коллективларининг йиғилишлари (конференциялари), жамоат ташкилотлари, ўрта махсус ва олий ўқув юртлари коллективлари, истиқомат жойидаги сайловчилар йиғилишлари ва ҳарбий хизматчиларнинг ҳарбий қисмлардаги йиғилишлари очиқ ёки яширин овоз бериш йўли билан сайлайдилар.

Округ сайловчилар конференцияси унга вакил қилиб юборилган сайловчилар умумий сонининг учдан икки қисми ҳозир бўлган тақдирда ваколатли ҳисобланади ва чақириб олиш тўғрисидаги таклифни қўллаб-қувватлашга ёки уни қўллаб-қувватлашдан воз кечишга ҳақлидир. Конференция қарори конференция делегатлари умумий сонининг кўпчилик овози билан яширин овоз бериш орқали қабул қилинади. Округ сайловчилар конференцияси қабул қилган қарор ҳақида матбуотда хабар қилинади .

6-модда. СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масалани овозга қўйишни белгилаш

СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масалани қўйишга доир қарор округ сайлов комиссияси ёки жамоат ташкилотидан сайлов ўтказувчи комиссияси томонидан 5 кун ичида СССР халқ депутатига, шунингдек СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясига юборилади, Марказий сайлов комиссияси 30 кун муддат ичида чақириб олиш масаласини қўйишда тартибга риоя қилинганлигини текширади ва чақириб олиш тўғрисидаги масалани овозга қўйишни белгилайди.

СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масалани юзасидан овоз бериш бюллетенига СССР халқ депутатининг фамилияси, исми, отасининг исми, эгаллаб турган лавозими (касби), иш жойи ва истиқомат жойи ёзилади.

Чақириб олиш тўғрисида овоз бериш учун бюллетень тегишли округ сайловчилари сўзлашадиган тилда босиб чиқарилади.

10-модда. Овоз бериш ва унинг натижаларини аниқлаш

СССР халқ депутатини чақириб олиш масаласи юзасидан овоз бериш яшириндир. У «СССР халқ депутатлари сайлови тўғрисида»ги СССР Қонунига мувофиқ ўтказилади.

Овоз бериш чоғида сайловчи агар депутат ваколатларини сақлаб қолиш учун овоз берса, бюллетенда унинг фамилиясини ўчирмайди, агар депутатни чақириб олиш учун овоз берса, унинг фамилиясини ўчириб ташлайди.

СССР халқ депутатини чақириб олиш учун сайловчилар ёки жамоат ташкилотлари съездлари, конференциялари делегатларининг ёхуд шу жамоат ташкилотлари умумиттифоқ органлари пленумларининг овоз бериш учун рўйхатга киритилган қатнашчиларининг ярмидан кўпроғи овоз берган бўлса, у чақириб олинган ҳисобланади.

Овоз бериш учун рўйхатга киритилган сайловчиларнинг ёки жамоат ташкилотлари съездлари, конференциялари делегатларининг ёхуд шу жамоат ташкилотлари умумиттифоқ органлари пленумлари қатнашчиларининг ярмидан ками чақириб олиш учун овоз берган бўлса, шунингдек овоз бериш учун рўйхатга киритилган сайловчиларнинг, жамоат ташкилотларидан овоз берувчи шахсларнинг ярмидан ками иштирок этган бўлса, чақириб олиш рад этилган, деб ҳисобланади.

Чақириб олиш учун ва чақириб олишга қарши берилган овозлар баравар бўлган ҳолларда СССР халқ депутати ўз ваколатларини сақлаб қолади.

Округ сайлов комиссияси, жамоат ташкилотидан сайлов ўтказувчи комиссия Қонунни бузишга йўл қўйилгани учун овоз бериш натижаларини ҳақиқий эмас, деб топиши мумкин.

Овоз бериш натижалари округ сайлов комиссиясининг, жамоат ташкилотидан сайлов ўтказувчи комиссиянинг мажлисида аниқланади, протоколга ёзилади ва СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясига юборилади.

Марказий сайлов комиссияси округ сайлов комиссияси ёки жамоат ташкилотидан сайлов ўтказувчи комиссиянинг Марказий сайлов комиссиясига келган протоколига асосланиб овоз бериш натижаларини рўйхатга олади, Қонун бузилганлиги аниқланган ва овоз бериш натижалари ҳақиқий эмас, деб топилган ҳолларда эса қайтадан овоз беришни тайинлайди, қайтадан овоз бериш ушбу Қонун талабларига риоя этган ҳолда кечи билан икки ҳафта муддатда ўтказилади.

11-модда. Овоз беришни ўтказиш билан боғлиқ харажатлар

СССР халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масала юзасидан овоз беришга тайёргарлик ва уни ўтказиш билан боғлиқ харажатлар давлат ҳисобидан бўлади.

Корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар, давлат ва жамоат идоралари тегишли комиссиялар ихтиёрига овоз беришга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш учун зарур биноларни ва ашёларни берадилар.

Чақириб олиш тўғрисидаги масала қўйилган СССР халқ депутати, шунингдек унинг ишончли вакиллари сайловчилар билан учрашувлар ўтказиш вақтида уларнинг аризаларига мувофиқ харажатлар давлат ҳисобидан қопланиб ишдан озод қилиб қўйиладилар.

12-модда. СССР халқ депутатини чақириб олиш тартиби тўғрисидаги Қонун бузилганлигидан шикоят қилиш

Ушбу Қонун бузилганлигидан ариза ва шикоятларни СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси кўриб чиқади ва бу ариза ҳамда шикоятлар юзасидан узил-кесил қарор қабул қилади.

СССР Олий Совети Президиумининг СССР халқ депутатини чақириб олиш тартиби тўғрисидаги Қонун лойиҳасини матбуотда эълон қилиш ҳақидаги қарорига мувофиқ фуқаролар, корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг коллективлари Қонун лойиҳасига доир ўз таклифлари ва мулоҳазаларини халқ депутатлари тегишли Советларининг президиумларига ёки газеталар, журналлар, радиоэшиттириш ва телевидение таҳрир ҳайъатларига юборадилар.

Эълон қилинган Қонун лойиҳасига таклифлар ва мулоҳазалар мазмуни тўғрисидаги умумлаштирилган маълумотларни иттифоқдош ва автоном жумҳуриятлар Олий Советларининг Президиумлари, марказий матбуот, радио ва телевидение органлари СССР Олий Советининг халқ депутатлари Советларининг иши, бошқариш ва ўзини ўзи бошқаришни ривожлантириш масалалари комитетига тақдим этадилар.

ЛОЙИҲА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Қонуни

СОВЕТ МИЛИЦИЯСИ ТЎҒРИСИДА

I БЎЛИМ

Умумий қоидалар

1-модда. СССРда милиция

Совет милицияси — ҳуқуқни муҳофаза қилиш давлат органи бўлиб, у қонунийликка қатъий риоя этиш асосида фуқароларнинг ҳуқуқларини, эркинликлари ва қонуний манфаатларини, совет жамияти ва давлатини жиноий ҳамда ҳуқуққа зид бошқа тажовузлардан ҳимоя қилади.

Милиция ходимлари махсус унвонларга, хизмат нишонларига ва формали кийимга эгадирлар.

2-модда. Милициянинг асосий вазифалари

Милициянинг асосий вазифалари қуйидагилардан иборат: жиноятлар ва бошқа ҳуқуқбузишларнинг олдини олиш ва уларнинг пайини қирқиш;

жиноятларни аниқлаш, тез ва тўла очиб бериш;

жамоат тартибини сақлаш, жамоат хавфсизлигини ва фуқароларнинг шахсий хавфсизлигини таъминлаш;

фуқаролар мулкини, жамоа ва давлат мулкини ҳуқуққа зид тажовузлардан ҳимоя қилиш;

зарур ҳолларда аҳолига ижтимоий ва ҳуқуқий ёрдам беришда иштирок этиш;

жазоларни ва маъмурий таъзир чораларини ижро этиш.

Милицияни унга қонун билан юклатилмаган вазифаларни бажаришга жалб этиш тақиқланади. Қонун билан бевосита ваколат берилмаган идоралар ва мансабдор шахслардан ташқари ҳеч ким милициянинг ўз вазифаларини бажаришига оид фаолиятига аралашишга ҳақли эмас.

3-модда. Милицияни ташкил этиш асосий қоидалари ва унинг фаолияти

Милициянинг фаолияти қонунчилик, демократизм, байналмилалчилик, инсонпарварлик, фуқаро сиймосини ҳурмат қилиш, ижтимоий адолат, меҳнат жамоалари ва аҳоли билан алоқа, жамоатчилик фикрини мунтазам ҳисобга олиш, якка бошчилик қилиш билан коллегиалчиликни узвий боғлаш асосий қоидаларига мувофиқ ташкил этилади.

4-модда. Милиция фаолиятида ошкоралик

Милиция фаолияти фуқаролар, жамоатчилик ва оммавий ахборот воситалари учун ошкорадир.

Милиция ҳуқуқ-тартиботнинг аҳволи ва уни мустаҳкамлашга оид тадбирлар тўғрисида давлат идораларини, жамоат бирлашмаларини, меҳнат коллективларини, аҳолини ва оммавий ахборот воситаларини хабардор қилиб туради.

Қонунда кўзда тутилган ҳолатлардан ташқари, хизмат фаолияти жараёнида олинган ҳамда давлат ва хизмат сири ҳисобланган, шунингдек фуқароларнинг шахсий ҳаёти, шани ва қадр-қимматига дахлдор бўлган ахборотни эълон қилишга йўл қўйилмайди.

5-модда. Милиция фаолиятининг ҳуқуқий негизи

Қуйидагилар милиция фаолиятининг ҳуқуқий негизини ташкил этади: СССР Конституцияси, иттифоқдош ва автоном жумҳуриятлар Конституциялари; ушбу қонун; ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном жумҳуриятларнинг бошқа қонун ҳужжатлари; СССР Президентининг фармонлари; СССР Министрлар Кенгашининг қарорлари ҳамда иттифоқдош ва автоном жумҳуриятлар ҳукуматларининг норматив ҳужжатлари; халқ депутатлари маҳаллий Советларининг қарорлари.

6-модда. Милицияни ташкил этиш ва унинг бўйсунуви

Милиция ички ишлар органлари системасига киради.

Милициянинг ташкилий структураси ва штат миқдори СССР Министрлар Кенгаши, иттифоқдош ва автоном жумҳуриятлар Министрлар Кенгашлари, халқ депутатлари маҳаллий Советлари аниқлаб берадиган тартибда белгиланади.

Милиция ўз фаолиятида ички ишлар юқори органларига, шунингдек халқ депутатлари тегишли Советларига, ижроия ва идора органларига бўйсунади.

Милиция ишини жиноий-процессуал ва оператив-қидирув фаолиятидан ташқари, халқ депутатлари Советлари назорат қилиб туради.

СССР ички ишлар министри буткул милицияга раҳбарлик қилади.

Жумҳуриятлар, ўлкалар, вилоятлар, округлар, шаҳарлар, районларда иттифоқдош ва автоном жумҳуриятларнинг тегишли ички ишлар министрлари, халқ депутатлари ўлка, вилоят, округ, район, шаҳар, шаҳарлардаги район Советлари ижроия комитетлари ички ишлар бош бошқармалари, бошқармалари ва бўлимларининг бошлиқлари милицияга раҳбарлик қиладилар.

7-модда. СССР Ички ишлар министрлиги, иттифоқдош ва автоном жумҳуриятлар Ички ишлар министрликларининг милицияга раҳбарликка оид ваколатларини белгилаш

СССР Ички ишлар министрлиги ваколатига қуйидагилар киради:

жиноятчиликка қарши курош ва жамоат тартибини сақлаш умумиттифоқ ва жумҳуриятлараро программаларни амалга оширишга раҳбарлик қилиш;

умумиттифоқ ва жумҳуриятлараро тадбирларни ўтказиш чоғида милиция кучлари ва воситаларини оператив бошқариш;

уюшган жиноятчиликка қарши курашувчи махсус бўлинмаларни, махсус объектлардаги милицияни бошқариш;

темир йўл, ҳаво ва сув транспортидаги милицияни бошқариш;

кадрлар тайёрлашни ташкил этиш, милиция олий ва ўрта ўқув юртлари, илмий тадқиқот муассасаларига раҳбарлик қилиш.

СССР Ички ишлар министрлиги, иттифоқдош ва автоном жумҳуриятлар Ички ишлар министрликларининг биргаликдаги ваколатига қуйидагилар киради:

жиноятларни аниқлаш, уларнинг олдини олиш, пайини қирқиш, фош этиш, жиноят содир этган шахсларни қидириш, қонунда кўзда тутилган ҳолларда дом-даракси йўқолган шахслар ва бошқа шахсларни қидириш юзасидан милиция фаолиятини ташкил этиш;

жамоат тартибини сақлашга умумий раҳбарлик қилиш, жамоат хавфсизлигини таъминлашда қатнашиш;

милиция давлат инспекциялари фаолиятини ташкил этиш;

махсус мақсадлар учун мўлжалланган отрядларни бошқариш;

бошқа мамлакатларнинг ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари билан ҳамда жиноятчиликка қарши кураш ва жамоат тартибини сақлаш муаммолари билан шуғулланувчи халқаро ташкилотлар билан ҳамкорлик қилиш;

милицияни молиявий, моддий-техникавий ва ижтимоий-маиший жиҳатдан таъминлаш.

Иттифоқдош ва автоном жумҳуриятлар Ички ишлар министрликлари ваколатига қуйидагилар киради:

жамоат тартибини сақлашни ташкил этиш;

милиция махсус муассасалари фаолиятини, жумладан жазони ижро этишга оид фаолиятини ташкил этиш;

паспорт режимини ташкил этиш ва амалга ошириш, махсус рухсатнома билан барпо этиладиган объектларни очиш ва ишлатиш қоидаларига риоя этилишини таъминлаш;

йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш;

шахсий, жамоа ва давлат мулкини шартномалар асосида қўриқлашни ташкил этиш ва амалга ошириш;

аҳолига ижтимоий ва ҳуқуқий ёрдам беришни ташкил этиш;

милициянинг оддий ва кичик бошлиқлар таркибини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш.

8-модда. Милициянинг вазифаларини бажаришда давлат идоралари, жамоат ташкилотлари, меҳнат жамоалари ва фуқароларнинг иштироки

Милиция ўзига юклатилган вазифаларни давлат идоралари, жамоат бирлашмалари, меҳнат жамоалари, шунингдек жамоат тартибини сақлашда милицияга кўмаклашиш учун ташкил этиладиган жамоат тузилмалари билан ҳамжиҳатликда бажаради.

Давлат идоралари, меҳнат жамоалари, мансабдор шахслар, шунингдек жамоат бирлашмалари жамоат тартибини сақлашда ва жиноятчиликка қарши курашда милицияга ёрдам беришлари шарт.

СССР фуқаролари жамоат тартибини сақлашда милицияга ҳар томонлама кўмаклашишлари шарт.

СССР фуқаролари ихтиёрий равишда милициянинг штатдан ташқари ходимлари сифатида ишлашлари мумкин.

Милициянинг штатдан ташқари ходимларининг вазифалари ва ҳуқуқлари иттифоқдош жумҳуриятлар қонунларида белгилаб берилади.

9-модда. Ички ишлар органларининг бошқа ходимларини милиция вазифаларини бажаришга жалб этиш

СССР Ички ишлар министрлиги ва иттифоқдош жумҳуриятлар ички ишлар министрликлари ички ишлар органларининг ходимлари, олий ва ўрта ўқув юртларининг курсантлари ҳамда тингловчилари, милиция ходимлари бўлмасаларда, амалдаги қонунларга биноан жамоат тартибини, жамоат хавфсизлигини сақлашга ва жиноятчиликка қарши курашга жалб этилган ҳолларда уларга милиция ходимларининг ҳуқуқлари ва бурчлари жорий этилади.

II БЎЛИМ

Милициянинг бурчлари ва ҳуқуқлари

10-модда. Милициянинг бурчлари:

1. Милиция: 1) жиноятларни ва бошқа ҳуқуқ бузишларни аниқлаши, уларнинг пайини қирқиши ва фош этиши;

2) жиноятлар ва бошқа ҳуқуқ бузишларнинг олдини олиши; ҳуқуқ бузилишлари содир этилиш сабаблари ва имкон берувчи шароитларни аниқлаши ва уларни бартараф этиш чораларини кўриши; салбий ижтимоий ҳодисалар (ичкиликбозлик, самогон тайёрлаш, гиёҳвандлик, дайдилик, гадойчилик, фоҳишабозлик ва бошқалар)нинг олдини олишда иштирок этиши; фуқароларни ҳуқуқий жиҳатдан тарбиялашда қатнашиши;

3) бошқа давлат идоралари ва жамоат бирлашмалари билан биргаликда болалар назоратсизлиги ва балоғатга етмаганларнинг ҳуқуқ бузишлари олдини олиши;

4) кўчалар, майдонларда, боғларда, транспорт магистралларида, аэропортларда ва бошқа жамоат жойларида жамоат тартибини қўриқлаши;

5) фуқаролар мулкини, жамоа ва давлат мулкини ҳуқуққа зид тажовузлардан ҳимоя қилишга оид чоралар кўриши;

6) жиноятлар ва бошқа ҳуқуқ бузишлар, шунингдек уларни содир этган шахслар тўғрисида тушаётган ахборотни қабул қилиши ва қайд этиши;

7) жиноятлар тўғрисидаги аризалар ва хабарларга ҳозиржавоб бўлиши; суриштирув ўтказиши; материалларни судгача протокол шаклида тайёрлаши;

8) қидирув ва тергов ҳаракатлари ўтказиш тўғрисида прокурор топшириғи ва кўрсатмасини, терговчининг топшириғини бажариши, шунингдек тергов ҳаракатлари ўтказишда уларга кўмаклашиши;

9) оператив-қидирув фаолияти материаллари юзасидан криминалистик тадқиқотлар ўтказиши; тергов ҳаракатларида криминалистик хизмат мутахассисларининг белгиланган тартибда иштирок этишини таъминлаши;

10) жиноят содир этиб, суриштирув тергов ва суддан яшириниб юрган, жиноий жазони ўташдан бош тортган, дом-даракси йўқолган шахсларни, шунингдек қонунда кўзда тутилган ҳолатларда бошқа шахсларни аниқлаши ва қидириб топиши;

11) давлат ҳокимияти ва бошқарув идораларининг жамоат тартиби ва жамоат хавфсизлигини, шахсий, жамоа ва давлат мулкини қўриқлаш масалаларига оид қарорларининг ижросини ўз ваколати доирасида назорат қилиши;

12) фалокатлар, ёнғинлар, ҳалокатлар, табиий офатлар ва бошқа фавқулодда воқеалар тўғрисида тегишли давлат идораларига ва жамоат бирлашмаларига маълум қилиши ҳамда уларнинг оқибатларини тугатишга, одамларни қутқаришга ва уларга ёрдам беришга, назоратсиз қолган мол-мулкни қўриқлашга оид шошилинч чора-тадбирлар кўриши;

13) ҳуқуқ бузилишларидан ва бахтсиз ҳодисалардан азият чеккан, жамоат жойларида ёрдамга муҳтож бўлган, шунингдек маст ҳолатдаги, мустақил ҳаракат қилиш қобилиятини йўқотган ёки атрофдагиларга ёхуд ўзига зарар етказиши мумкин бўлган шахсларга шошилинч ёрдам бериши;

14) йўл ҳаракати хавфсизлигини ўз ваколати доирасида таъминлаши; бу соҳадаги қоидалар, нормативлар ва стандартларга риоя этилишини назорат қилиши; автототранспорт воситаларини ва ҳайдовчи гувоҳномалари берилишини қайд этиши ва ҳисобга олиши;

15) махсус рухсатномага биноан барпо этиладиган иншоотларни очиш ва ишлатиш, қурол-яроғ, ўқ-дори, портловчи моддалар ва материаллар, қонунда рўйхати берилган бошқа буюм ва моддаларга эга бўлиш, уларни сақлаш, ташиш қоидаларига риоя этилишини таъминлаши;

16) фуқароларга паспортлар бериши, шунингдек чегара зонасига кириш учун рухсатномалар бериши, уларни прописка қилиши ва ундан ўчириши; фуқаролар ва мансабдор шахслар қонунда белгиланган паспорт системаси қоидаларига риоя этишлари устидан назорат қилиши;

(Давоми учинчи бетда).

ЛОЙИҲА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Қонуни

СОВЕТ МИЛИЦИЯСИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши иккинчи бетда).

17) СССР ҳудудида истиқомат қилувчи чет эл фуқароларини ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни (милиция рўйхатидан озод этилганлардан ташқари) рўйхатга олиш; чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга уларнинг СССРда бўлиш ва яшаш, СССРга келиш ва СССРдан жўнаб кетиш ҳуқуқини берадиган ҳужжатларни топшириши ҳамда СССРга келиш, СССРдан кетиш, СССРда бўлиш ва СССР ҳудуди орқали қатнашга оид улар учун белгиланган қоидаларга риоя этилишини текшириш;

18) СССР ва иттифоқдош жумҳурият фуқаролигига қабул қилиш ва фуқаролигидан чиқиш тўғрисидаги аризаларга оид материалларни қонунда белгиланган тартибда расмийлаштириши ва СССР Президенти, иттифоқдош жумҳориятлар давлат ҳокимияти олий органлари муҳокамасига тақдим этиши; фуқаролик масалаларига оид қарорларни бажариши; СССР ҳудудида турган шахсларнинг СССР фуқаролигига мансублигини текшириш;

19) шахсий, жамоа ва давлат мулкини шартнома асосида, шунингдек ҳорижий давлатлар, халқаро ташкилотлар, хорижий юридик шахслар ва фуқаролар мулкини қўриқлаши;

20) судлар, прокурорлар, терговчиларнинг, балоғатга етмаганлар ишлари билан шуғулланувчи комиссияларнинг чақирувига биноан келишдан бош тортган шахсларни олиб келиш тўғрисидаги суд ажримларини, прокурорлар ва терговчиларнинг қарорларини, балоғатга етмаганлар ишлари билан шуғулланувчи комиссияларнинг қарорларини, шунингдек шахсларни қамоққа олиш, даволаш-меҳнат ёки меҳнат тарбияси профилакторийларига юбориш тўғрисидаги прокурорларнинг қарорларини ва уларнинг рухсати билан терговчиларнинг қарорларини, судларнинг ҳукмлари, ажримлари ва қарорларини ижро этиши;

21) маъмурий ҳуқуқ бузишлар тўғрисидаги ишларни юритиши;

22) озодликдан маҳрум этиш жойларидан озод бўлган шахслар устидан маъмурий назорат ўрнатиши; шартли равишда ҳукм қилинган ва меҳнатга мажбурий жалб этиш шарти билан озод қилинган, шунингдек озодликдан маҳрум этиш тўғрисидаги ҳукм ижроси кечиктирилган шахсларнинг хулқини текшириб туриши; жиноий жазони ўтаган шахсларнинг ишга жойлашишига ва маиший турмушига кўмаклашиши;

23) топиб олинган ва милицияга топширилган ҳужжатлар, буюмлар, қиммат баҳо нарсалар ва бошқа мол-мулкларнинг сақланишини таъминланиши, уларни қонуний эгаларига қайтариш чораларини кўриши;

24) ваколати доирасида жиноий жазо ва маъмурий таъзир чораларини ижро этиши;

25) ушланган ва қамоққа ҳукм қилинган шахсларни қўриқлаши ва уларга соқчилик қилиши;

26) милицияга олиб келинган, ушланган ва қамоққа олинган шахсларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини таъминлаши, зарурат бўлган тақдирда уларга дарҳол тиббий ёки бошқа хил ёрдам бериш тадбирларини кўриши шарт.

II. Милиция ўз ваколати доирасида қуйидагиларга ёрдам беради:

1) ССР Иттифоқи ва иттифоқдош жумҳориятларнинг қонунларига мувофиқ халқ депутатларига ва халқ депутатлигига номзодларга;

2) Давлат хавфсизлигини таъминлашга оид тадбирларни амалга оширишда давлат хавфсизлиги органларига;

3) фуқаролар ҳарбий ҳисобда туришга риоя этишларини назорат қилишда, фуқароларни ҳақиқий ҳарбий хизматга ва ўқув машқларига чақиришни ташкил этишда ҳарбий комиссариатларга;

4) ҳарбий хизматдан бўйин товлаган шахсларни қидириб топишда, шунингдек йўқолган (ўғирланган) қуролни, ўқ-дори ва портловчи моддаларни қидириб топишда ҳарбий қисмларга (ҳарбий комендатураларга);

5) эпидемиялар ва эпизоотиялар чоғида карантин тадбирларини ўтказишда соғлиқни сақлаш ва ветеринария назорати идораларига;

6) гиёҳвандлар, сурункали ичкиликбозлар, руҳий касаллар, таносил касалига дучор бўлганлар, шунингдек СПИД вируси юққан деб тахмин қилиш учун етарли асослар бўлган шахсларни текширишдан ўтказиш, даволаш ва шифохоналарга ётқизиш учун мажбурий олиб келишда даволаш муассасаларига;

7) атроф-муҳитни, табиий бойликларни ва ҳайвонот дунёсини муҳофаза қилиш, ўғринча овчилик қилувчиларга ҳамда овчилик ва балиқ овлаш қоидаларини бузувчи бошқа шахсларга қарши кураш юзасидан қонунда кўзда тутилган чора-тадбирларни амалга оширишда табиатни муҳофаза қилиш билан шуғулланувчи давлат идораларига ва жамоат бирлашмаларига;

8) хорижий фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг турар жойини аниқлашда, шунингдек қариндош-уруғлари билан алоқаси узилиб қолган кишиларни қидириб топишда СССР Ташқи ишлар министрлиги идораларига, СССР Қизил крест ва Қизил Ярим ой жамиятлари уюшмаси ижроия комитетига;

9) ёнғиннинг олдини олиш ва ўчиришга оид тадбирларни амалга оширишда давлат ўт ўчириш назорати ва ёнғиндан сақлаш идораларига;

10) ҳуқуқ бузишларнинг олдини олиш ва жамоат тартибини сақлаш билан боғлиқ хизмат ёки жамоат вазифаларини бажаришда бошқа давлат идораларига ва мансабдор шахсларга.

II Қисмнинг бошқа нусхаси

Милиция ўз ваколати доирасида:

халқ депутатларига, халқ депутатлигига номзодларга, давлат хавфсизлиги идораларига, табиатни муҳофаза қилиш идораларига, соғлиқни сақлаш идоралари ва муассасаларига, бошқа давлат органларига, мансабдор шахсларга, шунингдек жамоат бирлашмалари ва уларнинг вакилларига уларга юкланган ва ҳуқуқ бузишларнинг олдини олиш, жамоат тартибини, жамоат хавфсизлигини сақлаш билан боғлиқ бўлган вазифаларни ижро этиш чоғида, шунингдек уларнинг қонуний фаолиятига қаршилик кўрсатилган ҳолатда ёрдам бериши шарт.

11-модда. **Милициянинг ҳуқуқлари**

1. Милиция ўз зиммасига юкланган вазифаларни бажариши учун унга қуйидаги ҳуқуқлар берилади:

1) фуқаролар ва мансабдор шахслардан жамоат тартибига риоя этишни, ҳуқуқ бузишларга ва милиция ваколатларини амалга оширишга тўсқинлик қилувчи ҳаракатларга чек қўйишни талаб қилиш, зарур ҳолатда, агар барча ишонтириш чоралари қўлланилган бўлса, қонунда кўзда тутилган мажбурий чораларни қўлланиш;

2) жиноят ва бошқа ҳуқуқ бузишлар содир этишда шубҳа қилинган ёки уларни содир этган чоғда фуқаролардан уларнинг шахси тўғрисида гувоҳлик берувчи ҳужжатларни, шунингдек бажарилиши устидан назорат ва контрол қилиш милицияга юклатилган қоидаларга риоя этилишини текшириш учун зарур бўлган ҳужжатларни текшириш,

3) маъмурий ҳуқуқ бузишлар тўғрисида протоколлар тузиш; бошқа таъсир чоралари қолмаганда ҳуқуқ бузишларнинг пайини қирқиш мақсадида маъмурий ҳуқуқ бузишларни содир этган шахсларни милицияга ёки бошқа хизмат биноларига олиб келиш ва қонунда бошқа муддат белгиланмаган бўлса, уларни уч соатгача ушлаб туриш, уларни шахсан ва буюмларини кўздан кечириш, буюмлари ва ҳужжатларини олиб қўйиш; маъмурий ҳуқуқ бузишлар тўғрисидаги ишлар юзасидан текширувни таъминлашнинг қонунда кўзда тутилган бошқа чораларини қўлланиш;

4) қонунда кўзда тутилган ҳолатларда маъмурий жазо бериш ёки маъмурий ҳуқуқ бузишлар тўғрисидаги материалларни ўртоқлик судлари, жамоат ташкилотлари ёки меҳнат жамоалари муҳокамасига топшириш;

5) маъмурий назоратга олинган шахсларни рўйхатга олиш, куннинг исталган вақтида уларнинг яшаб турган хоналарига кириб текшириш, назорат остидагиларни рўйхатга олишни таъминлаш уларга нисбатан СССР Иттифоқи ва иттифоқдош жумҳориятларнинг қонунларида кўзда тутилган бошқа чеклашларни қўлланиш;

6) дайдилик, гадойчилик учун ушланган, мажбурий хизматга жалб қилиш билан озодликдан маҳрум этишга шартли ҳукм қилинган ва мажбурий меҳнатга жалб қилиш билан озодликдан маҳрум этиш жойларидан шартли бўшатилган, махсус комендатура маъмуриятининг рухсатисиз маъмурий район доирасидан ўзбошимчалик билан чиқиб кетганлик учун ушланган шахслари қонунда белгиланган тартибда махсус ажратилган биноларда сақлаш;

7) васийликсиз қолган ёки жамият учун хатарли ишлар содир этган балоғатга етмаган ёшларни дарҳол яккалаб қўйиш зарур бўлса, шунингдек махсус ўқув-тарбия муассасаларига, даволаш-тарбия профилакторийларига юбориладиган балоғатга етмаган ёшларни қонунда кўзда тутилган ҳолатларда ушлаш ва тақсимлаш-қабулхоналарида сақлаш;

8) жамоат тартибини бузган ҳарбий хизматчиларни (ҳарбий соқчилар бўлмаган ҳолларда) ушлаш ва уларни ҳарбий комендантларга ёки ҳарбий қисмларнинг командирларига топшириш;

9) жиноят содир этишда шубҳа қилинган шахсларни ССР Иттифоқи ва иттифоқдош жумҳориятларнинг жиноий-процессуал қонунларига мувофиқ ушлаш ва қамоқда сақлаш;

10) ўз текширувида бўлган ишлар ва материаллар юзасидан фуқароларни милицияга чақириш;

11) жамоат жойларида маст ҳолда бўлиб ўз қиёфаси билан инсоний қадр-қимматни ва жамият ахлоқини таҳқирлаётган ёки мустақил юриш қобилиятини йўқотган ёхуд атрофдагиларга ёки ўзига зарар етказиш эҳтимоли бўлган шахсларни ҳушига келгунча тиббий ҳушёрхоналарда, бундай ҳушёрхоналар бўлмаганда эса, милициянинг навбатчи қисмларида сақлаш;

12) қонунларда белгилаб қўйилган асосда ва тартибда профилактик таъсир ўтказиш лозим бўлган шахсларни аниқлаш ва ҳисобга олиш;

13) қонунда кўзда тутилган ҳолларда жамиятга қарши хулқ-атворга йўл қўйиб бўлмаслиги тўғрисида шахсларни расмий огоҳлантириш ва ана шундай шахсларни рўйхатга олиш;

14) қонунда белгилаб қўйилган ҳолларда ва тартибда фуқароларни милицияга келтириш, шунингдек уларни тиббий муассасаларга олиб бориш;

15) жиноят қилишда гумон этилиб ёки дарбадарлик ва тиланчилик учун ушланган, қасдан жиноят содир этишда айбланиб, қамоққа олинган, шунингдек маъмурий қамоқ жазосига маҳкум қилинган шахсларни фотосуратга, товуш, кино ва видеосуратга олиш, бармоқ изларини олиш ва рўйхатга олиш;

16) жиноятларни аниқлаш, уларга чек қўйиш ва очиб ташлаш мақсадида ошкора ва яширин оператив — қидирув тадбирларини амалга ошириш, олинган маълумотлардан қонунда кўзда тутилган ҳолларда ва тартибда фойдаланиш; жиноий иш қўзғатиш ёки иш қўзғатишни рад этиш;

17) жамоат тартибини, жамоат хавфсизлигини, фуқароларнинг ҳаёти ва саломатлигини сақлашни таъминлаш мақсадида жойларнинг айрим участкаларига ёки объектларига фуқароларнинг киришини вақтинча чеклаб қўйиш ёки тақиқлаш;

18) жиноятларнинг пайини қирқиш, жиноят содир этишда шубҳа қилинган шахсларни тақиқ этиш мақсадида, табиий офат юз берганда ҳамда жамоат тартиби ёки фуқароларнинг шахсий хавфсизлигига таҳдид қилувчи бошқа фавқулодда вазиятларда кечаси ҳам, кундузи ҳам, исталган вақтда фуқароларнинг уйларига ҳамда уларга тегишли ўзга биноларга, корхоналарнинг, муассасалар ва ташкилотларнинг биноларига ҳеч қандай тўсқинликсиз кириш ва кўздан кечириш;

19) давлат ва жамоа мулкининг қандай сақланаётганлигини, товарларни сотиш ва аҳолига хизмат қилиш қоидаларига риоя этилишини текшириш; шу мақсадда корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг территориясига кириб, маъмурият иштирокида ишлаб чиқариш, омбор ва ўзга хизмат биноларини кўздан кечириш, зарур ҳужжатларни талаб қилиш, хом ашё ва маҳсулот намуналарини олиш, кассаларни, ҳужжатлар, пуллар ва товар-моддий бойликлар сақланаётган хоналарни ва жойларни муҳрлаб қўйиш; мансабдор ва моддий жавобгар шахслардаги моддий бойликлар, пул маблағларни ва молиявий операциялар ҳужжатларини текшириш; ишлаб чиқариш, молиявий-хўжалик фаолиятини текширишни, инвентаризация қилишни ва тафтиш ўтказишни талаб қилиш; корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг моддий жавобгар ва мансабдор шахсларидан риоя этилиши устидан назорат қилиш милиция зиммасига юклатилган қонунларнинг бузилиши фактлари юзасидан маълумот ва изоҳ талаб қилиш;

20) зарур бўлган тақдирда кўчалар ва автомобиль йўлларининг айрим жойларида транспорт ва пиёдалар қатновини чеклаб ёки тақиқлаб қўйиш; корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлашга доир фаолиятини назорат қилиш; техник ҳолати йўл ҳаракати хавфсизлигига таҳдид солувчи транспорт воситаларидан фойдаланишни тақиқлаб қўйиш; зарур ҳолларда транспорт воситаларини тўхтатиш ва ҳайдовчиларнинг транспортдан фойдаланиш ва бошқариш ҳуқуқини берадиган ҳужжатларини, йўл варақаларини ҳамда ташиладиган юкнинг товар-транспорт ҳужжатларига мувофиқми — йўқмилигини текшириш; автотранспортдан ғайриқонуний мақсадларда фойдаланилаётганлиги ҳақида маълумотлар мавжуд бўлса, уларни кўздан кечириб текшириш; маст ҳолдаги шахсларни, шунингдек транспорт воситасини бошқариш ёки ундан фойдаланиш ҳуқуқини берувчи ҳужжатлари бўлмаган шахсларни транспорт воситасини бошқаришдан четлаштириш; қонунларда кўзда тутилган ҳолларда ҳайдовчиларни транспорт воситасини бошқариш ҳуқуқидан маҳрум қилиш;

21) СССР фуқароларининг, хорижий фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг СССРга келиши ва СССР чегарасидан чиқиб кетиши, хорижий фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг СССРда бўлиши масалалари юзасидан қонунга мувофиқ қарорлар қабул қилиш;

22) корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга ўқ отар қуролларни ва ўқ дориларни, портловчи моддаларни, кучли таъсир қиладиган химиявий ва заҳарли моддаларни сотиб олиш, сақлаш ва ташишига, фуқароларга эса ўқ отар қуролларни ва ўқ дориларни сотиб олиш, олиб юриш ва сақлашга рухсат бериш, шунингдек ана шу рухсатномаларни бекор қилиш; корхоналар, муассасалар ва ташкилотлардан ҳамда фуқаролардан улар қурол-яроғлар ва ўқ дориларни сақлаш, фойдаланиш қоидаларини бузган тақдирда, шунингдек қонунда кўзда тутилган бошқа ҳолларда ана шу қурол-яроғ ва ўқ-дориларни тортиб олиш; қурол-яроғларни ремонт қиладиган, мушакбозлик, муҳр тайёрлаш ва полиграфия корхоналари, қурол-яроғлар билан савдо қилувчи магазинлар, ўқ отиш тирлари ва стендларни очишга рухсатнома бериш, улар фаолиятнинг белгиланган тартибини бузган тақдирда ана шу рухсатномаларни бекор қилиш;

23) шаҳар, шаҳар атрофидаги ва маҳаллий алоқа жамоат транспортининг барча турларидан (таксидан ташқари), қишлоқ жойларда эса йўл-йўлакай дуч келган транспортдан ҳам текин фойдаланиш. Транспортдаги милиция бўлинмаларининг ходимлари ўзлари хизмат қиладиган участкалар доирасида, булардан ташқари поездларда, дарё ва денгиз кемаларида текин юриш ҳуқуқига эгадирлар;

24) кечиктириш мумкин бўлмаган ҳолларда корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ёки фуқароларга тегишли транспорт воситаларидан (чет давлатларнинг дипломатия, консуллик ҳамда ўзга ваколатхоналари, халқаро ташкилотлар транспорт воситаларидан, шунингдек махсус мақсадга мўлжалланган транспорт воситаларидан ташқари) ҳодиса содир бўлган жойга ёки табиий офат юз берган жойга етиб олиш, шошилинч тиббий ёрдамга муҳтож фуқароларни шифохоналарга олиб бориш учун, шунингдек жиноят содир этган шахсларни таъқиб этиш ва уларни милицияга олиб бориш учун тўсқинликсиз фойдаланиш;

25) кечиктириб бўлмайдиган ҳолларда корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ёки фуқароларга тааллуқли алоқа воситаларидан тўсқинликсиз фойдаланиш;

26) корхоналар, муассасалар ва ташкилотлардан хизмат бурчини бажариш учун зарур маълумотларни ёзма сўровга мувофиқ олиш;

27) қонунбузарлик сабаблари ва уларнинг содир этилишига ёрдам берадиган шароитларни бартараф этиш юзасидан зарур чораларни кўриш тўғрисида тегишли давлат идораларига, жамоат бирлашмалари ёки мансабдор шахсларга тақдимнома бериш;

28) жиноят тафсилотларини ва бу жиноятни содир этган шахсларни аниқлаш, яширинган юрган жиноятчиларни, бедарак йўқолганларни аниқлаш, шунингдек ҳуқуқбузарликнинг олдини олиш ва жамоат тартибини мустаҳкамлаш учун оммавий ахборот воситаларидан фойдаланиш;

29) жамоат тартибини сақлашда ва жиноятчиликка қарши курашда жонбозлик кўрсатган фуқароларни рағбатлантириш.

II. Милиция ходимлари махсус воситалар, қурол сақлаш ва қўллаш ҳуқуқига эгадирлар.

III БЎЛИМ

Махсус воситалар ва қуролни қўллаш

12-модда. **Махсус воситаларни қўллаш**

Милиция ходимлари қуйидаги ҳолларда қўл қишанлари, резина таёқлар, кўзни ёшлантирувчи моддалар, чалғитувчи нур ва товуш қурилмалари, қонунбузарлар томонидан босиб олинган биноларни очиш учун, транспортни мажбуран тўхтатиш учун қурилмалар, сув пуркаш машиналарини, бошқа махсус воситаларни, жанговар кураш усуллари, ўргатилган итлардан, шунингдек қуйидаги ҳолларда бронемашиналар ва бошқа транспорт воситаларидан фойдаланиш ҳуқуқига эгадирлар:

1) жамоат тартибини сақлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида хизмат вазифасини ёки жамоат бурчини бажараётган фуқароларга, милиция ходимларига, бошқа кишиларга қилинаётган ҳужумни қайтариш учун, шунингдек гаровга олинган кишиларни озод қилиш учун;

2) оммавий тартибсизликларни ва гуруҳ бўлиб жамоат тартибини бузиш ҳолларини тўхтатиш учун;

3) давлат ва жамоат идораларига, корхоналар, муассасалар, ташкилотларга, шунингдек фуқароларга қарашли биноларга, иморатларга, иншоотларга ва транспорт воситаларини қутқариш учун;

4) қонунбузарларни қўлга олиш, уларни милицияга ёки бошқа хизмат биносига олиб бориш, қўлга олинганларни, маъмурий қамоққа олинганларни, қамаб қўйилганларни қидириб бориш ва қўриқлаш учун, агар улар милиция ходимларига, жамоат тартибини сақлаш ва жиноятчиликка қарши кураш соҳасидаги хизмат вазифасини ёки жамоат бурчини бажараётган бошқа шахсларга итоат қилмасалар ёки қаршилик кўрсатсалар, ёхуд улар қочиши ёки атрофдагиларга ёхуд ўзига зиён етказиши эҳтимол, деб тахмин қилиш учун етарли асослар бўлса.

Қўққисдан бўлган ҳужумни қайтариш, шунингдек қасдан жиноят содир этишда гумон қилинган шахсларни қўлга олиш, гаровга ушланганларни озод қилиш заруратидан бошқа ҳолларда ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган воситаларни қўллашдан аввал мана шундай воситалар ишлатилмоқчи экани ҳақида огоҳлантириш ва қонунбузарликни тўхтатиш учун етарли вақт бериш лозим.

Махсус воситанинг тури ва уни қўллаш жадаллиги вужудга келаётган вазиятни, қонунбузарликнинг характерини ва қонун бузувчининг шахсини ҳисобга олиб белгиланади. Махсус воситаларни қўллашда фуқароларнинг соғлигига зиён етказиш эҳтимоли имкони борича камайтирилиши лозим.

Ҳомиладорлик белгилари сезилиб турган аёлларга, ногиронлиги равшан кўринib турган шахсларга ва ёш болаларга нисбатан махсус воситаларни қўллаш тақиқланади, улар гуруҳ бўлиб фуқароларнинг ҳаётига хавф солган ёки қуролли қаршилик кўрсатган ҳоллар бундан мустаснодир.

Махсус воситаларнинг тўла рўйхати, шунингдек уларни қўллаш қоидалари СССР Министрлар Совети томонидан белгилаб берилади.

Хизмат вазифаларини бажариш вақтида шахсий хавфсизликни таъминлаш учун милиция ходимлари темир қалпоқ, қалқон, зирҳкамзул ва бошқа якка ҳимоя воситаларидан фойдаланадилар.

13-модда. **Қурол қўллаш**

Милиция ходимлари охирги чора сифатида қуйидаги ҳолатларда қуролни ишлатиш ҳуқуқига эгадирлар:

1) фуқароларни улар ҳаётига ва соғлиғига хавф соладиган ҳужумдан ҳимоя қилиш, шунингдек гаровга ушланганларни озод қилиш учун, агар бошқа усуллар ва воситалар ёрдамида уларни ҳимоя қилиш ёки озод этишнинг иложи бўлмаса;

2) жамоат тартибини сақлаш ва жиноятчиликка қарши кураш соҳасидаги хизмат вазифасини ёки жамоат бурчини бажараётган милиция ходимларига, бошқа шахсларга гуруҳ бўлиб ёки қуролли равишда қилинган ҳужумни, шунингдек уларнинг ҳаёти ва соғлиғини хавф остида қолдирадиган тарздаги бошқа ҳужумни қайтариш учун;

3) муҳим ва қўриқланадиган объектларга, фуқароларнинг турар жой биноларига, давлат ва жамоат идораларининг, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг биноларига гуруҳ бўлиб ёки қуролли равишда қилинган ҳужумни қайтариш; ички ишлар органларининг қўшин ёки хизмат нарядига қилинган ҳужумни қайтариш учун;

4) қуролли қаршилик кўрсатаётган шахсни ёки оғир жиноят қилиб турган шахсни ёки ҳибсдан қочган жиноятчини, шунингдек қуролни топшириш тўғрисидаги қонуний талабни бажаришдан бош тортган қуролли шахсни қўлга тушириш учун, қаршиликни бошқа усуллар ва воситалар билан бостириш ёки жиноятчини қўлга туширишнинг иложи бўлмаган тақдирда.

Қуролни қўллашдан аввал қурол қўлланилиши ҳақида огоҳлантириш лозим.

Қўққисдан ҳужум қилинганида, жанговар техникадан, транспорт воситаларидан, учувчи аппаратлардан, денгиз ва дарё кемаларидан фойдаланиб ҳужум қилинганида, гаровга ушланганларни озод қилишда, қурол билан ёки транспорт воситалари ёрдамида ҳибсдан қочилганда, шунингдек ҳаракатдаги транспорт воситаларидан қочилганда огоҳлантирмай қурол қўлланилиши мумкин.

Бегона шахслар зарар кўриши мумкин бўлган тақдирда, шунингдек, аёлларга ва балоғатга етмаганларга нисбатан қурол ишлатиш ва ундан фойдаланиш тақиқланади, улар қуролли ҳужум қилган, қуролли қаршилик кўрсатган ёки гуруҳ бўлиб фуқароларнинг ҳаётига хавф соладиган ҳужум қилган ҳоллар бундан мустаснодир, башарти бошқа усуллар ва воситалар билан бундай ҳужумни қайтаришнинг иложи бўлмаса.

Милиция ходимлари ташвиш сигнали бериш ёки ёрдамга чақириш учун, шунингдек, фуқароларнинг ҳаёти ва соғлиғига хавф солувчи ҳайвонни зарарсизлантириш учун қуролдан фойдаланиш ҳуқуқига эгадирлар.

Милиция ходими қурол қўлланган ва ундан фойдаланган ҳамма ҳолларда фуқароларнинг хавфсизлигини таъминлаш, шунингдек зарар кўрганларга шошилинч медицина ёрдами кўрсатиш учун имкони борича ҳамма чораларни кўришга мажбур.

Қурол қўлланилган ҳар бир ҳолат ҳақида протокол тузилади ва дарҳол прокурорга маълум қилинади.

Ушбу модданинг 3-бандида кўрсатилган муҳим ва қўриқланадиган объектлар рўйхати СССР Министрлар Совети белгилайдиган тартибда тасдиқланади.

IV БЎЛИМ

Милициянинг шахсий состави

14-модда. **Милициядаги хизмат**

Милиция хизматига ўзларининг шахсий, маънавий ва ишчанлик фазилатлари, маълумоти ва сиҳат-саломатлиги жиҳатидан милиция зиммасига юклатилган вазифаларни бажаришга қодир бўлган СССР фуқаролари ихтиёрийлик асосида қабул қилинади.

Милиция ходимлари қасамёд қиладилар.

Милиция ходимлари қонунларнинг талабларини оғишмай бажаришга, ўз касб одоби қоидаларига риоя этишга, инсоннинг қадр-қимматини ҳурмат қилишга, одамлар ҳақида ғамхўрлик қилишга ва ҳар қандай вақтда ёрдам беришга тайёр туришга, қатъият билан ҳаракат қилишга, хизмат бурчини бажариш учун ўз кучини, зарур бўлиб қолган тақдирда эса, жонини ҳам аямасликка мажбурдирлар.

Фуқароларнинг ор-номуси ва қадр-қимматини камситадиган шафқатсиз, ғайриинсоний хатти-ҳаракатлар, шунингдек бундай ҳаракатларга гиж-гижлаш ёки тоқат қилиб туриш милициядаги хизматга зиддир.

Милициядаги хизмат шартшароити ва тартиби ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг қонун ҳужжатларида, СССР Министрлар Советининг, иттифоқдош ва автоном республикалар Министрлар Советларининг қарорларида белгилаб берилади.

15-модда. **Милиция ходимларининг ҳуқуқий мавқеи**

Милиция ходимлари ҳокимият вакилларидир.

Милиция ходимларининг қонуний талабларини фуқаролар ва мансабдор шахсларнинг бажариши мажбурийдир. Милиция ходимининг қонуний талабига итоатсизлик қонунда белгиланган жавобгарликка сабаб бўлади.

16-модда. **Милиция ходимларининг ҳуқуқий ҳимояланиши**

Милиция ходимлари давлатнинг ҳимоясида бўладилар. Милиция ходимлари шахсининг дахлсизлиги, уларнинг шон-шарафи ва қадр-қиммати қонун билан қўриқланади.

Милиция ходимини ҳақорат қилиш, унга қаршилик кўрсатиш, дўқ қилиш, зўравонлик қилиш ёки жонига қасд қилиш, шунингдек милиция ходими зиммасига юклатилган вазифаларни бажаришга халақит берадиган бошқа хатти-ҳаракатлар қонунда белгиланган жавобгарликка олиб боради.

Милиция ходимлари ўз хизмат бурчини бажариши муносабати билан улар оила аъзоларининг ҳаётини, соғлиғини, шон-шарафини, қадр-қимматини ва мол-мулкини жиноий ҳамлалардан ҳимоя қилиш ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг қонунларида кўзда тутилади.

17-модда. **Милиция ходимларининг ижтимоий ҳимояланиши.**

Давлат милиция ходимларининг ижтимоий ҳимояланишига кафолат беради.

Милиция ходимлари уй-жой тақсимотида, квартира телефонларини ўрнатишда, мактабгача тарбия муассасаларидан жой берилишида, ижтимоий-маиший таъминотнинг бошқа масалаларини ҳал этишда иттифоқдош ва автоном республикаларнинг қонунларида, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг қарорларида кўзда тутилган тартибда имтиёзлардан фойдаланадилар.

Милиция ходимлари тегишли бюджет маблағи ҳисобидан мажбурий суғурта қилинадилар.

Милиция ходимининг хизмат вазифасини ёки хизмат бурчини бажариши муносабати билан унинг мол-мулкига етказилган зарар учун тегишли бюджет маблағи ҳисобидан тўла хажмда товон тўланади.

Милиция ходими хизмат вазифасини ёки хизмат бурчини бажариш чоғида халок бўлган тақдирда унинг маоши марҳумнинг оиласига у ҳалок бўлган кундан бошлаб беш йил мобайнида тўлаб турилади. Шу муддат тугаганидан кейин боқувчисидан маҳрум бўлганлик юзасидан пенсия қонунда белгиланган тартибда тўланади.

18-модда. **Милициянинг молиявий, моддий-техникавий ва ижтимоий-маиший жиҳатдан таъминланиши**

Милициянинг молиявий, моддий-техникавий ва ижтимоий-маиший жиҳатдан таъминланиши Иттифоқ, республика ва маҳаллий бюджетларнинг маблағлари, шунингдек шартномалар асосида министрликлар, идоралар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, кооперативлардан ва фуқаролардан тушган маблағлар ҳисобидан СССР Министрлар Совети, иттифоқдош ва автоном жумҳориятларнинг Министрлар Советлари, халқ депутатлари маҳаллий Советлари томонидан белгиланадиган тартибда амалга оширилади.

19-модда. **Милиция ходимларининг масъулияти**

Милиция ходимлари ўз ваколатлари доирасида мустақил қарорлар қабул қиладилар ва ғайриқонуний хатти-ҳаракатлар ёки ҳаракатсизлик учун масъулдирлар.

Милиция ходими фуқароларнинг ҳуқуқларини ва қонуний манфаатларини бузган тақдирда милиция ушбу ҳуқуқларни тиклаш чораларини кўришга, етказилган зарарни тўлашга ва фуқаронинг талабига кўра ошкора кечирим сўрашга мажбурдир.

Милиция ходимларининг хатти-ҳаракатлари хусусида белгиланган тартибда ички ишлар идораларига, халқ депутатлари Советларига, уларнинг ижроия ва бошқарув органларига, прокурорга, судга шикоят қилиш мумкин.

V БЎЛИМ

Милиция фаолиятида қонунийликка риоя этилиши устидан назорат

20-модда. **Милиция фаолиятида қонунийликка риоя этилиши устидан назорат**

Милиция фаолиятида қонунларнинг аниқ ва бир хил тарзда ижро этилиши устидан назоратни СССР Бош прокурори ва унга бўйсунувчи прокурорлар амалга оширадилар.

СССР Олий Советининг қарори

«Совет милицияси тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида

СССР Олий Совети **қарор қилади:**

1. Совет милицияси тўғрисидаги қонун лойиҳаси биринчи муҳокамада маъқулансин.

2. Совет милицияси тўғрисидаги қонун лойиҳаси муҳокама учун матбуотда эълон қилинсин.

3. СССР Олий Советининг ҳуқуқ-тартибот ва жиноятчиликка қарши кураш масалалари комитети ҳамда СССР Олий Советининг қонунчилик комитети СССР Олий Советининг бошқа комитетлари ва палаталарнинг доимий комиссиялари билан биргаликда совет милицияси тўғрисидаги қонун лойиҳасини СССР халқ депутатлари айтган ва муҳокама давомида тушган таклиф ҳамда мулоҳазаларни ҳисобга олиб, пухта ишлаб чиқсин ва уни СССР Олий Совети тўртинчи сессиясининг муҳокамасига тақдим этсин.

СССР Олий Советининг Раиси

А.ЛУКЬЯНОВ.

Москва. Кремль.
1990 йил 7 июнь.

Ўзбекистон халқ ёзувчиси Саид АҲМАД 70 ёшда

ЭЛ СЕВГАН АДИБ

Шу кунларда республикамизнинг барча шаҳар ва қишлоқларида бадиий адабиёт мухлислари таниқли ўзбек совет ёзувчиси Саид Аҳмад Ҳусанхўжаев таваллудининг 70 йиллигини, ижодий фаолияти бошланганининг 50 йиллигини қизғин нишонламоқдалар.

Тошкентда хизматчи оиласида туғилган Саид Аҳмад ўзининг меҳнат фаолиятини жуда эрта бошлади. Ўттизинчи йилларнинг ўрталаридаёқ ёш журналист ва ёзувчи сифатида қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш ҳамда саводсизликни тугатиш ишларида фаол қатнашди. Қирқинчи йилларнинг бошларида «Қизил Ўзбекистон» газетаси, «Муштум» ва «Шарқ юлдузи» журналларида илк очерк ва ҳикояларини эълон қилди. Унинг бу асарлари радио тўлқинлари орқали эшитирилди.

Севимли адиб ўттизинчи йилларнинг охирларидан то шу кунларгача бадиий проза жанрида самарали меҳнат қилиб келмоқда. Унинг 1940 йилда чоп этилган «Тортиқ» ҳикоялар тўпламидан бошлаб то сўнгги «Жимжитлик» романигача ҳамма асарларида халқимиз ҳаёти, даврнинг муҳим воқеалари тасвирланган. Қирқинчи йилларда унинг «Эр юрак», «Фарғона ҳикоялари», «Муҳаббат» ва бошқа ҳикоялар тўпламлари босилиб чиқди ва китобхонлар ҳурматига сазовор бўлди.

Эллигинчи йилларнинг ўрталарида Саид Аҳмад ижоди янада юқориоқ поғонага кўтарилди. У яратган ўнлаб лирик ва ҳажвий асарлар ўзбек ҳикоячилигини ривожлантиришда муҳим роль ўйнади. Бу йилларда Марказий Фарғона чўлқуварларининг ҳаётини тасвирлаш мавзуси адиб ижодида алоҳида аҳамият касб этди. «Чўл бургути», «Чўл шамоллари» ва «Чўл оқшомлари» тўпламларига кирган ҳикоялар кўп миллатли совет адабиётидаги қишлоқ мавзусини мукаммал ёритган асарлар сифатида алоҳида қадрланади. Кейинчалик адиб насрнинг катта жанрларида ҳам қалам тебрата бошлади. «Ҳукм» қиссаси, сўнгра ўзбек прозасида ривожлана бошлаган саргузашт жанрида «Суд» қиссасини ёзиб, ахлоқ-одоб масалаларига алоҳида эътибор берди.

«Уфқ» трилогияси ёзувчи ижодида алоҳида ўрин тутади. Зеро, Саид Аҳмад умрининг деярли ўн беш йилини ана шу асарга бағишлади. Халқимизнинг урушдан олдин, уруш вақти ва урушдан кейинги йиллар ҳаётини акс эттирган бу асар Катта Фарғона канали қурилиши ҳамда Марказий Фарғона чўлларини ўзлаштириш воқеаларини ўз ичига олади. Ёзувчи унда халқимизнинг руҳий оламини, меҳнатга муҳаббатини, ҳалоллигини, жасоратини, хуллас, чинакам инсоний фазилатларини, олижаноб ва юксак туйғуларини алоҳида маҳорат билан тасвирлайди. «Уфқ» жуда кўп марта ўзбек ва рус тилларида нашр этилди. Бир неча қардош халқлар тилларига таржима қилинди. Ўзбек китобхонларинг севимли асарига айланган бу трилогия 1978 йилда Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотига сазовор бўлди.

Саид Аҳмад драматургия ва кино санъати соҳаларида ҳам самарали ижод қилмоқда. Унинг сценарийлари асосида «Муҳаббат можароси», «Тўйлар муборак» фильмлари дунёга келди. Ўзбекистон телевидениеси орқали намойиш этиладиган миниатюра театри асарларининг деярли кўпчилиги Саид Аҳмад қаламига мансуб. Айниқса унинг «Келинлар қўзғолони» комедияси машҳур бўлиб кетди. Бу саҳна асари нафақат республикамизда, балки бир қанча қардош жумҳориятлар ҳамда хорижий мамлакатлар театрларида қўйилиб, томошабинларнинг олқишларига сазовор бўлган.

Саид Аҳмад сўнгги пайтларда ўзи билан, кўрган ёзувчилар ҳақида хотиралар яратмоқда. «Шарқ юлдузи» журналида эълон қилинган ва ўқувчилар томонидан қизғин кутиб олинган Ғафур Ғулом, Абдулла Қаҳҳор ва Саида Зуннунова ҳақидаги хотиралар ана шулар жумласидандир.

Ўзбекистон халқ ёзувчиси, «Халқлар дўстлиги» ордени ва бир қанча медаллар соҳиби, эл севган адиб Саид Аҳмад туғилган кунининг 70 йиллигида «Қишлоқ ҳақиқати» муштарийлари номидан уни қизғин табрикаймиз, кулгисевар халқимиз бахтига узоқ йиллар омон бўлишига, янги-янги асарлар яратиб беришига умидвормиз.

МУХЛИСЛАР ДАВРАСИДА. С. МАҲКАМОВ олган суратлар.

СОВЕТ ТУРМУШ ТАРЗИ

ҲАВАС ҚИЛСА АРЗИЙДИ

Бу хонадон ҳақида илгари кўп илиқ гаплар эшитардим, шунинг учун соҳиблари билан танишиш ништиёқи туғилди. Фурсат етиб, «Победа» кўчасига йўл олдим. Настарин гулларининг хуш ҳидлари димоққа урилади. Ҳаммаёқ озода, супуриб-сидирилган. Уй ишлари билан елиб-югуриб юрган бош келин Дилоромхон бизни самимий қарши олди.

— Келинг, келинг. Марҳамат, ичкарига киринг, — дея дастурхонга таклиф қилди. Омадимизни қарангки, рўзғор бошлиғи Муроджон ака Сўфиев ҳам уйда эканлар. Бир пиёла чой устида суҳбатлашдик.

Муроджон ака 1958 йилда Андижон педагогика институтини тамомлаб, иш фаолиятини оддий ўқитувчиликдан бошлади. Ўтган давр мобайнида бир неча мактабда болаларга сабоқ берди, илмий бўлимга мудирлик қилди. Ундаги изланиш, ташаббус барча педагогларга ибрат бўлди. Кўплаб шогирдларни тарбиялаб вояга етказди.

Кекса муаллим 1979 йилдан буён қарилик гаштини сурмоқда. Лекин у эл-юрт равнақи йўлида жонқуярлик фазилати билан обрў қозонаяпти. Негаки, Ўроқчи тепа аҳли 1976 йили уни маҳалла комитети раиси этиб сайлади. Шу кунгача Муроджон ака маҳалладошлари тинчтотув яшашлари учун бор куч-ғайрати, ўгитларини аямаяпти.

Турмуш ўртоғи Инобатхон ая Сўфиева ҳам олий маълумотли ўқитувчи. Мана 27 йилдирки, шу касбни ардоқлаб келади. Пенсияга чиққан бўлса ҳам ишни ташлагани йўқ.

Оилада етти фарзанд тарбияланиб, ҳозир тўрттаси уйли-жойли бўлган. Болаларидан олти нафари ўрта ва олий маълумотли, турли касбларда ишламоқда. Кенжа Сайдулло Сўфиев 3-ўрта мактабда ўқимоқда. Тўнғич ўғил Носиржон ва келини Дилоромхон район агросаноат уюшмасида меҳнат қилишади.

— Фарзандларим бир-бирлари билан жуда аҳил. Уй юмушларини ҳамжиҳатлик билан бажариб, кейин ҳаммаси шахсий ишларини бажаришга ўтади: бири дарс тайёрлайди, бири болаларга кийим тикади, яна бири эса набираларимга қарашади. 8 нафар набирамиз бор, бир-биридан ширин. Хуллас, ҳеч ким бекор юрмайди. Ҳамма кўнгилсизликлар, жанжал, номаъқулчиликлар бекорчиликдан келиб чиқади. Ҳар ким ўз оиласи ва маҳаллакўйининг тинчлигини таъминласа, миллатлар ўртасидаги адоватнинг олдини олган бўлади.

Қани энди ҳар бир маҳалла ва кўчада мана шундай намунали, ёшларга ибрат бўлаётган оилалар, айниқса Муроджон акадек садоқатли коммунистлар кўп бўлса.

Биз оила аъзолари билан хайрлашар эканмиз, Муроджон акага маҳалла аҳли осойишталигини сақлаш йўлидаги ишларида куч-қувват, ўзига эса мустаҳкам соғлиқ тиладик.

М. ЭРГАШЕВА.

Жалолқудуқ райони.

ХУШХАБАРЛАР

Киров районидаги Тогул қишлоғида қишлоқ даволаш амбулаторияси дастлабки беморларни қабул қилди. Бу ерда асосан кўп болали оналар даволанадиган ўн ўрин ли кундузги стационар, стоматология, физиотерапия ва муолажа хоналари беморлар хизматида. Амбулаторияда терапевт, стоматолог, акушер-гинеколог ишламоқда.

Кейинги бир неча йил ичида Киров районидаги саккизта қишлоқда хўжаликларнинг маблағлари ҳисобидан типовой қишлоқ даволаш амбулаториялари қурилди.

* * *

Термиз шаҳар тез ёрдам марказий касалхонасида областда биринчи «сунъий буйрак» аппарати ўрнатилди. Шу туфайли бу ерда ўта мураккаб муолажалар, шу жумладан қонни лазер ёрдамида нурлантириш ўтказила бошланди. Илгари сунъий буйракдан фойдаланишга муҳтож беморларни шошилинч равишда Тошкентга, Самарқанд ёки Душанбега жўнатишга тўғри келарди. Бундай беморлар эса одатда жуда оғир аҳволда бўлади.

Термиз касалхонаси вилоятнинг барча районлари аҳолисигагина хизмат қилаётгани йўқ. Клиник-биохимия лабораторияси кечаю кундуз ишлаб турибди.

(ЎзТАГ).

ИТАЛИЯ '90

НИМЧОРАК ФИНАЛЧИЛАР АНИҚЛАНМОҚДА

Жаҳон биринчилигида саралаш учрашувлари тугай деб қолди. Ҳал қилувчи баҳсларга йўлланма олиб, олтин медаллар учун курашдиган командалар биринкетин маълум бўлмоқда.

Камерун футболчилари ер куррасининг турли бурчакларидан келган командалар ўртасида биринчи бўлиб финалга йўлланма олган эдилар. Буни кўпчилик жаҳон биринчилигидаги илк кутилмаган натижа деб баҳолади. Аммо Африка қитъаси вакиллари ўзларининг ҳужумкор ўйинлари билан бу фикр нотўғри эканлигини исбот этдилар. Эндиликда мутахассислару ишқибозлар улар номини ҳурмат билан тилга олмоқдалар.

Шундан кейин Италия, Чехословакия, ГФР, Бразилия терма командалари ҳам финал баҳсларига йўлланма олдилар.

Якшанба куни бўлиб ўтган учрашувлардан сўнг яна бир омадли коллектив аён бўлди. Бу Бельгия терма командасидир. Мазкур мамлакат вакиллари жаҳон биринчилигининг илк учрашувини Жанубий Корея командаси билан ўтказиб, 2:0 ҳисобида ғалаба қозонган эдилар. Бу уларнинг мавқеини мустаҳкамлади. Бундан руҳланган Бельгия футболчилари дам олиш куни Уругвай терма командаси билан учрашдилар. Бу матч уларнинг мусобақаларга пухта тайёргарлик кўрганликларини исботлади. Бельгияликлар Лотин Америкаси вакилларини йирик ҳисобда мағлубиятга учратишди, рақиблари дарвозасини уч бор ишғол этишди. Аммо уругвайлик футболчилар бунга бир тўп билан жавоб бера олишди, холос. Натижада биринчи команда қолган учрашув қандай натижа беришидан қатъий назар финал баҳсларида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди.

Кўпчилик группаларда иккинчи-учинчи ўринларни қайси командалар эгаллаб, финалга чиқиши ҳали мураккаб ҳолатда турибди. Олтинчи группада эса аҳвол ниҳоятда кескин. Негаки, унга кирган командалар ҳозирга қадар ўтказилган барча учрашувларда дуранг ўйнадилар. Масалан, куни кеча бўлган Англия—Голландия, Ирландия—Миср баҳсларида ҳисоб очилмади. Натижада тўрттала команда ҳам иккитадан очко тўплади. Энди улар ўртасида омад кимга кулиб боқиши 21 июнда ўтказиладиган Англия—Миср, Ирландия — Голландия учрашувларида маълум бўлади.

Қисқаси, шу вақт ичида бошқа группаларда ҳам омадли командалар узил-кесил аниқланади. Бунинг учун кўпгина мамлакатларнинг футболчиларида имконият бор. Кези келганда бир нарсани эслатиб қўйишимиз керак: жаҳон биринчилигида қабул қилинган тартибга кўра ҳар группада биринчи-иккинчи ўринларни олган командалар тўғридан-тўғри финал баҳсларига йўлланма оладилар. Учинчи ўринни олган коллективлардан энг яхши натижага эришган тўрттаси улар сафига қўшилади. Бошқача айтганда, омади келган 16 команда олтин медаллар учун курашни давом эттиради.

Кеча мамлакатимиз футболчилари кирган группада икки учрашув бўлиб ўтди. Жаҳон чемпионлари — Аргентина футболчилари руминлар билан, СССР вакиллари эса финалга муддатидан илгари йўлланма олган камерунлик чипор тўп усталари билан ўйнадилар. Бу группадан финалга чиқадиган икки команда айни ана шу матчларда аниқланади. Мамлакатимиз футболчилари 3:0 ҳисобида зафар қучганларидагина келгуси босқич баҳсларида қатнашиш ҳуқуқига эга бўладилар. Айни чоғда руминлар шундай ҳисобда Аргентина терма командасидан енгилишлари лозим. Қисқаси, мамлакатимиз футболчилари олдида мураккаб вазифа турибди. Лекин ҳал қилинмаган муаммо йўқ. Фақат яхши ўйнаш керак. Шундагина омад кулиб боқади.

Т. СОЛИЕВ, И. АЛИМОВ.

БЕМОР ЁНИДА БЕДОР

Хатларни ўқиб...

Буюк рус физиолог олими И. П. Павлов: «Инсон — табиатнинг ер юзидаги олий маҳсулидир. Бироқ табиат яратган мўъжизалардан баҳра олмоқ учун у соғлом, бақувват ҳамда зукко бўлмоғи зарур... Одамзот 100 йил яшаши мумкин. Лекин биз тийиқсизлигимиз, палапартишлигимиз, организмимизга нисбатан шафқатсизлигимиз туфайли бу муддатни кўп йилларга қисқартириб юборамиз», — деган эди. Дарҳақиқат, сиҳат-саломатлик — ҳар қандай бойликдан аъло. Бинобарин, беморни ажал оғзидан қайтариб оладиган, дунё кўзига тор келганда унга қайта ҳаёт бахш этадиган шифокорлар, уларнинг беназир хизматлари ҳақида қанча тўлқинланиб ёзсанг, меҳнатларини кўкларга кўтариб мақтасанг, шунча оздек туюлади. Ўзингиз ўйланг: бутун вужуди аланган оташда ёнаётган, санчиқлар зарбидан бетўхтов инграётган, бир лаҳзалик ором учун ҳонумонини бағишлашга тайёр бемор шу қўли енгил ҳакиму муолажасидан тузалса, миннатдорчилигини ифодалашга лисон хазинасидан муносиб калом топилармикан? У дарҳол қўлига қоғоз-қалам олиб, дил сўзларини ифодалашга ва уни рўзнома саҳифалари орқали етказишга ҳаракат қилади.

Редакциямизга йўлланган кўплаб ана шундай мактубларни кўздан кечирар эканмиз, хат муаллифларининг ҳаяжонли туйғуларини ҳис этгандек бўлдик. Шерободлик журналист А. Алиев «Гулистон» совхозида жойлашган қишлоқ врачлик амбулаториясининг бош ҳакими Ҳайдар Иброҳимовнинг ибратли ишлари ҳақида ҳикоя қилади. М. Эшбоев эса шу шифо даргоҳининг тиш даволовчиси Олтибой Жабборовдан миннатдорлигини ёзиб юборган. Бойсунлик Н. Худоёров аёллар касалликлари бўйича мутахассис Тўхта Давлатова фаолияти тўғрисида ҳикоя қилса, Термиз районидан Нурали Қудратов шифокор Бозор Эргашев бошлиқ жамоа ишларини ёритмоқчи бўлган. Нурилла Худоёров хабари Ленин йўли районидаги Қосим Раҳимов номли совхоз табобат пунктининг мудири Муҳаммадали Худойназаровга бағишланган, Холмўмин Жўраев вилоят руҳий ва асабий касталиклари давохонаси хизматчиларидан беҳад мамнунлигини билдирган.

Яна бир даста хат Қашқадарё вилоятида истиқомат қилувчилардан келган. Йўлдош Баҳодиров Ульянов район марказий касалхонаси травмотология бўлимининг ҳамшираси Марзия Авазованинг иш фаолиятидан лавҳалар битса, А. Ўтаев СССР соғлиқни сақлаш аълочиси Шоди Чоршанбиевнинг болаларга кўрсатаётган меҳрибонлигини ёзиб юборган, Чироқчилик Т. Эрдонов, яккабоғлик Х. Тўраев, қамашилик М. Эсонов, Б. Жўраев, китоблик Р. Каримова, қаршилик Ғ. Неъматуллаев, Ульянов районидан Д. Ҳақназаров йўллашган мактублар ҳам тиббиёт аҳлидан миннатдорлик ҳис-туйғулари билан тўлиб-тошган.

Самарқанд областининг Ургутидан Файзиев, Пойариғидан Иноят Неъматов, Бурҳон Шомирзаев, Эркин Боқиев, Турди Турсунов, Оқдарёсидан Маҳмуд Темиров, Тиркан Шомирзаев, Иштихонидан Нуриддин Яҳёев хатларида шифокорлар меҳнатининг турли қирралари тилга олинган.

Тошлоқ район марказий касалхонаси врачи Собиржон Каримов жамоатчи мухбир сифатида ўз ҳамкасблари ишидан аҳоли мамнунлигини хабар қилган. «Мен Фарғона вилоятининг Ленинград районидаги Ленин номли колхозда 1960 йилдан буён тракторчи бўлиб ишлаб келардим. 1988 йил 19 сентябрь куни даладан фермага силос олиб келаётганимда қуёш ҳарорати анча баланд бўлгани учун терлаб, чанқаб кетдим. Қишлоқ ичидаги артезиан қудуғидан сув ичдим. Чанқоғим босилди-ю аммо кўнгилсиз воқеа юз берди, — деб ёзади Ғофуржон Ғуломов. — Оёқ-қўлимдан мадор кетди, сал вақт ўтмай чап оёғим ва чап қўлим ишламай қолди. Натижада мени ўша ердан район марказидаги касалхонанинг кардиология бўлимига олиб келишди. Икки ойдан кўпроқ ётдим. Врачлар Эминжон Ғофуров ва Абдураҳим Холматов даволашди...». Охунбобоев районидаги Ленин номли колхоздан мактуб йўллаган Ҳакимжон Орипов медицина соҳасидаги айрим муаммоларга тўхталиб ўтган.

Андижон областидан келган хатлардаги самимият киши диққатини ўзига жалб қилади. Олтинкўллик Муҳаммаджон Каримов, балиқчилик А. Абдухалилов, Андижон районидан Абдураҳим Мансуров, Дилмурод Шокиров, Исмоилжон Алиев, избосканлик Ҳошимжон Орзихўжа ўғли, Гулсара Усмонова, Муроджон Тўхтаназаров қишлоқ шифокорлари, фидойи ҳакимлари, тунларни бемор ёнида бедор ўтказувчи ҳамширалар ишларидан газетхонларни хабардор қилиш ниятлари борлигини билдиришгани мактублардан дарҳол сезилиб туради.

Бахмал район тиш даволаш поликлиникаси терапевти Қондиқ Закирова кунига ўнлаб кишиларга хизмат кўрсатади. Улар орасида колхозчилар, чорвадорлар, зиёлилар, уй бекалари ва бошқа касб эгалари бор. У эл саломатлиги йўлида барча қийинчиликларни енгиб ўтишни хоҳлайди. Бу эътиқод шифокорга куч-ғайрат бағишламоқда. Район газетаси бўлим мудири Алибой Эргашев шу ҳақда хабар қилган. Пахтакор районидаги «Самарқанд» совхози қишлоқ участка касалхонасида халқ саломатлигини сақлаш учун олиб борилаётган ибратли ишлар Шоўлат Турдиев мактубида тасвирлаб берилган.

Бухоролик Ф. Қурбонов, конимехлик М. Азизова, чиноэлик Ҳ. Сайдуллаев, оққўрғонлик Э. Турсунов, Калинин районидан И. Қосимов, навоийлик А. Бегматов, наманганлик Т. Сулаймонов, чортоқлик Б. Боймирзаев ва бошқалар ҳам саломатлик посбонларининг эзгу ишлари ҳақида фикр юритганлар.

Инглиз адиби Чарлз Диккенс: «Умр бизга уни сўнгги дақиқаларга қадар мардона ҳимоя қилиш шарти билан берилган», — деганида нақадар ҳақли эди. Бемор ёнида бедор тунларни ўтказувчи саломатликнинг ана шу мард ҳимоячилари ишларига муваффақиятлар тилаймиз!

КУРАШ КЕСКИН

Биринчи лигада навбатдаги учрашувлар бўлиб ўтди. Саккиз матчда дарвозаларга 27 та тўп киритилди. Шулардан 17 таси майдон эгалари, 10 таси меҳмонлар ҳисобига ёзилди. Беш учрашувда мезбонлар ғалаба қозондилар. Бир ўйинда меҳмонларнинг қўли баланд келди. Икки учрашув дуранг бўлди.

Энг йирик ҳисоб Владикавказда қайд этилди. Маълумки, маҳаллий «Спартак» командаси бундан олдинги турда ўз майдонида «Пахтакор»га 3:4 ҳисобида ютқазган эди. Шунинг учун ҳам улар Олмаотанинг «Қайрат» коллективи билан бўлган матчда ўз мухлисларини қувонтиришга ҳаракат қилдилар. Илк дақиқаларданоқ ташаббусни қўлга олиб, қозоғистонлик футболчилар дарвозаси олдида хавфли вазиятлар содир этдилар. Ана шу ҳужумларнинг олтитаси «Қайрат» дарвозасига тўп киритилиши билан якунланди. Меҳмонлар эса икки маротаба муваффақиятга эришдилар. Ўйин ниҳоясида 6:2 ҳисобида ғолиб чиққан «Спартак» жамғармасидаги очколарни 21 тага етказиб, пешқадамлик мавқеини бой бермади.

«Пахтакор» Абовянда «Котайк» командасига қарши ўйнади. Бу учрашув тақдирини майдон эгалари томонидан киритилган ягона тўп ҳал қилди. Краснодардаги «Кубань» — «Металлург» (Запорожье) ўйинида ҳисоб очилмади. Мазкур дурангдан сўнг очколар сонини 20 тага етказган запорожьелик футболчилар ўйинлар жадвалининг иккинчи поғонасига кўтарилдилар.

Бошқа учрашувлар қуйидаги натижаларни берди: «Таврия» (Симферополь) — «Факел» (Воронеж) — 1:2, «Тирас» (Тирасполь) —«Локомотив» (Горький) — 3:2, «Геолог» (Тюмень) —«Кузбасс» (Кемерово) — 1:1, «Шинник» (Ярославль) — «Локомотив» (Москва) — 3:2, «Динамо» (Сухуми) — «Нистру» (Кишинев) —2:1.

Ўйинлар жадвали

	Ў	Т	О
«Спартак»	14	35-11	21
«Металлург»	14	13-3	20
«Пахтакор»	15	25-19	19
«Шинник»	15	21-14	19
«Локомотив»	13	16-8	18
«Динамо» Ст	13	19-15	17
«Қайрат»	15	20-20	15
«Котайк»	14	13-10	15
«Геолог»	15	11-15	14
«Нефтчи»	12	20-15	13
«Факел»	13	15-14	13
«Зенит»	12	12-12	12
«Тирас»	13	11-16	12
«Нистру»	14	14-21	12
«Ростсельмаш»	13	13-20	11
«Таврия»	13	7-8	11
«Динамо» Сх	11	5-8	10
«Локомотив» Г	13	10-20	8
«Кубань»	13	3-21	5
«Кузбасс»	13	6-19	3

«Пахтакор» навбатдаги учрашувни 2 июлда Тирасполда маҳаллий «Тирас» командаси билан ўтказади.

Муҳаррир ўринбосари Н. ЕҚУБОВ.

Ойнаи жаҳонда

20 ИЮНЬ, ЧОРШАНБА

● ЎзТВ I

11.30 «Бир муҳаббат тарихи». Телефильм.
12.00 «Уйланиш». Бадиий фильм.

* * *

17.30 Кўрсатувлар тартиби.
17.35 Янгиликлар.
17.40 «Абитуриент-90». Биология.
18.10 «Кучук бола ва эски шиппак». Мультфильм.
18.20 Регби. СССР чемпионати. «Звезда» (Тошкент) — «Слава» (Москва). Репортаж.
19.00 «Яхшидан боғ қолади».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Ўзбекистон». Телевизион киножурнал.
20.00 Москва. «Время».
20.30 Ўзбек классик қўшиқларидан концерт.
21.10 «Тижорат хабарлари».
21.15 «Мусиқа ва замон».
22.00 «Ахборот».
22.20 **Ўзбекистон ССР Олий Советининг II сессиясида.**

● ЎзТВ II

17.30 «Диққат, стартга!» (рус тилида).
18.05 «Лайлак келди, ёз бўлди». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).
19.30 «Давр тақозоси» (рус тилида).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.00 Москва. «Время».
20.30 «Эй, Бухоро, шод бошу дер зиҳ».
21.10 «Ҳаёти деҳот».
21.50 «Панди ниегон».
22.00 «Ахбор».
22.15 «Ҳаммаси меъёрида». Бадиий фильм.

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.00 «Уруш». Олти серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
9.15 Футбол. Жаҳон чемпионати. Австрия — АҚШ терма командалари. 2-тайм. Италиядан кўрсатилади.

* * *

12.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.

* * *

16.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
17.00 Ҳаракат хавфсизлиги учун.
17.30 «Инсон ва қонун». Ҳуқуқий видеоканал.
18.45 «Уруш». Олти серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия.
20.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
20.30 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
20.35 Долзарб интервью.
20.45 П. И. Чайковский номли IX халқаро конкурсда.
21.05 «Мюзикллар, мюзикллар».
21.35 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

* * *

00.45 Футбол. Жаҳон чемпионати. Бразилия — Шотландия терма командалари. Италиядан олиб кўрсатилади.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
8.15 Футбол. Жаҳон чемпионати. Югославия — Бирлашган Араб амирликлари терма командалари. 2-тайм. Италиядан кўрсатилади.
9.15 «Сибирь маневри». Телевизион ҳужжатли фильм (Иркутск).
9.45 «Знёратчилар». Ҳужжатли фильм.
10.15 Футбол. Жаҳон чемпионати. Италия — Чехословакия терма командалари. 2-тайм. Италиядан кўрсатилади.

* * *

17.00 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Светозар лавҳалари» (Киров шаҳри).
17.25 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
17.30 П. И. Чайковский номли IX халқаро конкурсда.
19.15 «Вертикаль». «Театрдан икки қадам нарида...» Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Пермь).
19,45 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Мушук—балиқчи».
20.00 **Россия партия конференциясида.**

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»— «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб, — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Р. — 03313. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д. 1209. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12